

NAŠE MĚSTO

DUBEN 2021

www.jesenik.org

Představení prioritních investičních akcí města

| 2 |

Sherlock Senior: vzdělávací program pro seniory

| 5 |

Dílo „Přání“ je výzvou ke hře i přemýšlení

| 13 |

Pomníky Vincenzi Priessnitzovi a vznik pramenů (část II.)

| 15 |

Jsou před námi Velikonoce, čas, kdy bychom se měli na chvíli zklidnit a ponořit do svých myšlenek. K tomu je jako stvořené místo na Předním vršku, na kterém stojí již od roku 1846 Krizový kříž. Zkuste si udelet čas a toto místo navštívit. Fotku kříže nám z Drslavic zaslal Petr Chvíla.

Velikonoce – světlo na konci tunelu

Drazí spoluobčané, Velikonoce mohou pro někoho znamenat svátky jara nebo pomlázku, ale pro křesťany jsou to největší svátky, vítězství života nad smrtí. Samotný název Velikonoce vzniká spojením dvou slov veliká noc, kdy Ježíš Kristus vstal z mrtvých.

Jakýmsi znamením dnešní doby je „rouška“. Jistě pamatujeme na dobu před rokem, kdy je mnozí s nadšením šli a možná jsme i byli obdarováni nějakou rouškou ušitou speciálně pro nás (i když dnes už spíše nosíme respirátor). Jakýmsi prvním Kristovým znamením o jeho vzkříšení pro apoštoly, před tím, než se s ním osobně setkají, je nejen prázdný hrob, ale také rouška. „Rouška, která byla na Ježíšově hlavě,

neležela u těch pruhů plátna, ale složená zvlášť na jiném místě.“ Jan, 20,7

I my se všichni těšíme, až všechny roušky a respirátory odložíme. A že ono odložení bude znamením vítězství života. Ale bude důležité, co pro nás ten okamžik bude znamenat. Jestli se nám stane rovněž „velikonoční proměnou“ – probuzením k novému životu nebo půjde o pouhý návrat k předchozímu. Co se otiskne do našich roušek? Naše lačnost po ušlech výdobytech života nebo touha po novém dechu – Duchu?

Přeji ze srdce nám všem velikonoční víru ve vítězství života nad smrtí a zároveň, než nám přinesou tyto Velikonoce světlo s velkým „S“, které

uvidíme na konci tunelu. Možná to bude ještě chvíli trvat a vyžadovat od nás oběti, ale než jsou pro nás povzbuzením Ježíšova slova: „*Nebojte se, já jsem přemohl svět.*“

Přeji vám požehnané Velikonoce nesené nadějí, pokojem a vzájemnou láskou.

P. Stanislav, děkan

Zasedání městského zastupitelstva

Ve velkém sále budovy IPOS se ve čtvrtek 22. dubna 2021 koná patnácté zasedání Zastupitelstva města Jeseníku. Podrobný program včetně příloh naleznete na plakátech, úřední desce a na webu města www.jesenik.org. Ze zasedání bude

jako již tradičně pořizován audiovizuální záznam za účelem informování veřejnosti. Přenos bude vysílán živě na Kabelové televizi Jeseník a na youtubovém kanále ktjesenik.

(jam)

Úvodník

Jsme rádi, že vám můžeme přinášet i dobré zprávy. V tomto roce proběhne další ročník participativního rozpočtu s názvem „*Tvoříme Jeseník*“. I letos je na vaše nápad vyčleněn jeden milion korun. První ročník proběhl v roce 2019. Vítězem se stal nápad na pořízení laviček do letního divadla ve Smetanových sadech. Na druhém místě skončil projekt na okrašlení a oživení parku na náměstí Svobody. Třetí příčka patřila myšlence na zvelebení okolí okrasného rybníku, která řešila opravu břehu, úpravu pěšiny a pořízení laviček u tohoto oblíbeného odpočinkového místa. Vítězný návrh již byl realizován, do drobného zvelebení náměstí Svobody se pustíme na jaře a v případě rybníčku dojde dokonce na celkovou opravu tohoto oblíbeného místa.

Máte další nápady či projekty, které byste chtěli ve městě realizovat? Přihlaste je. Podmínkou např. je, že návrh musí být veřejně prospěšný, realizovaný na veřejném prostranství, proveditelný a v maximální částce tři sta tisíc korun. Více na www.tvorimejesenik.cz.

Začátek předkládání návrhů je stanoven na květen. Ukončení pak na konec června. V průběhu letních prázdnin bude probíhat posuzování proveditelnosti jednotlivých projektů a o vítězích bude možné hlasovat v říjnu. Žebříček vítězných návrhů bude znám v listopadu.

Po dohodě se ZŠ Jeseník, z celkového milionového rozpočtu, opět vyčleníme menší částku na projekty na místní základní škole, kde v roce 2019 vybrali žáci tři projekty. Potkávácí a relaxační zóna na budově Průchodní, na budově Boženy Němcové zvítězil fitness koutek a na Nábřeží si děti nejvíce přály rozjezd školního bufetu. Hlavním cílem je seznámit žáky prostřednictvím osobního zážitku s demokratickým procesem a vytvořit kvalitní platformu pro vzájemný dialog školy s žáky a rodiči. Těšíme se na Vaše nápady.

vedení města

Zastupitelstvo schválilo

❖ Poskytnutí dotace na podporu sportu, a to konkrétně basketbalu, florbalu, fotbalu, cyklistiky, gymnastiky, sjezdového lyžování atd. Podpořena bude celoroční činnost sportovních organizací: Basketball Jeseník, FBK Jeseník, FENIX SKI TEAM Jeseník, FK Jeseník, FORCE TEAM JESENÍK, HOROLEZCI Jeseník, Karate klub Jeseník, La Pirouette, Raft team H2O Jeseník apod.

❖ Poskytnutí daru Hasičskému záchrannému sboru Olomouckého kraje na pořízení záchranné seskokové matrace. Ta se používá zejména tam, kde hasiči nemohou hlavně z prostorových důvodů ustavit na místě zá-sahu výškovou techniku. Nejčastější použití je tak v případě požáru ve výškách.

❖ Snížení poplatku z pobytu, a to na 30 Kč. Poplatek z pobytu, kdysi známý jako lázeňský nebo rekreační, byl původně stanoven pro rok 2021 na 40 Kč, nyní snížen o 10 Kč.

❖ Realizaci projektu dostupného družstevního bydlení. Družstevní výstavba je skvělou alternativou pro všechny, kteří hledají nový byt bez hypotéky. Záměrem města je zajištění finančně dostupného bydlení pro obyvatele Jeseníku a zefektivnění bytového fondu.

❖ Kompletní rekonstrukci bytových domů na ul. U Kasáren, tzv. Kachlíkáčů (1267/7, 1268/9 a 1264/1, 1265/3, 1266/5). Zastupitelé tak vyslyšeli stížnosti nájemníků, kteří jsou nespokojeni s nedostatečným zateplením budovy, nefunkčními okny či vadným provedením střechy, kvůli čemuž se v bytech objevuje nadměrná vlhkost.

Rada schválila

❖ Výběrové řízení na vybudování infrastruktury na ul. Vysněná. Cílem je pomoci vlastníkům okolních pozemků, kteří dlouhodobě řeší problém přístupu ke svým parcelám. Město zajistilo od státu bezúplatný převod pozemků pod komunikací a nyní schválilo stavební práce pro vybudování infrastruktury. Bylo dohodnuto, že infrastrukturu vybuduje město, ale veškeré náklady uhradí vlastníci pozemků.

❖ Výpůjčku automobilu pro Centrum sociálních služeb Jeseník, které dostalo nabídku na čtyřletou výpůjčku nového osobního motorového vozidla. Roční nájem je navržen ve výši jedné koruny s tím, že výpůjčitel bude hradit provozní náklady (povinné ručení a havarijní pojištění, pohonné hmoty aj.).

❖ Uzavření smlouvy na zakoupení tří sta kusů zahradních kompostérů, které budou pořízeny z dotace z Fondu soudržnosti v rámci Operačního programu Životního prostředí.

Představení prioritních investičních akcí města: Revitalizace sídliště pod Chlumem

V roce 2020 byly dokončeny stavební práce v Seifertově ulici, kde došlo k rozšíření spodní části úzké obousměrné komunikace včetně vybudování přílehlého chodníku se zábradlím. Zároveň se lidé dočkali dokončení zbývající části chodníku

podél frekventované cesty v přílehlé Bezručově ulici. „Jednalo se o nultou etapu revitalizace sídliště Pod Chlumem, dalším krokem je vypracování projektové dokumentace na modernizaci a zlepšení uživatelského komfortu obyvatel v této části města,“ podotkl místostarosta města Václav Urban. Radnice již dříve nechala vypracovat na tuto lokalitu územní studii, která slouží jako podklad pro následné projekční řešení.

Dne 15. února schválila Rada města uzavření smlouvy na zpracování projektové dokumentace postupné regenerace sídliště Pod Chlumem. V současnosti již město

Jeseník vybralo projektanta celého sídliště a projekční práce se rozběhly. V průběhu projektu se počítá se zapojením veřejnosti do konceptu, současně proběhnou i další veřejná projednání s obyvateli sídliště nad rozpracovaným návrhem projektové dokumentace regenerace sídliště a všech místně dotčených fyzických a právnických osob, kde budou moci předkládat a diskutovat své návrhy a připomínky ke konceptu návrhu. Následně budou všechny tyto připomínky vyhodnoceny ve spolupráci s městským architektem a projektantem a zapracovány do návrhu řešení.

(lum)

Představení prioritních investičních akcí města: Rekonstrukce „Kachlíkáčů“

Dva bytové domy na ulici U Kasáren vlastněné městem prošly rekonstrukcí před více než dvaceti lety, a přestože řada konstrukcí je v dobrém stavu, některé vykazují nedostatky. „Jedná se například o tepelně vlhkostní poruchy z důvodu nedostatečného zateplení obvodového pláště a střechy. Za svým zenitem jsou již výplně otvorů, střecha vyka-

zuje porušení na několika místech,“ okomentoval současný stav Jiří Uher, vedoucí oddělení investic Městského úřadu Jeseník. Kvůli častým haváriím došlo před dvěma lety ke kompletní výměně rozvodu teplé vody ve všech vchodech.

Při samotné revitalizaci obou bytových domů se uvažuje o rekonstrukci celé střechy včetně jejího zateplení, výměně oken a balkonových dveří, zateplení obvodového pláště, sanaci a rekonstrukci balkonů, zateplení podlahy mezi sklepní částí a prvním nadzemním podlažím a případnou sanací lokálních plísní.

Celkové náklady dosahují bezmála dvacet devět milionů korun, z toho by dotace pokryly téměř dvanáct milionů korun. Žádost o jejich poskytnutí byla úspěšná, je doporučena a vybrána k financování. Stavební práce by mohly začít již v tomto roce. Samotné realizaci předcházela jednání se stávajícími nájemníky za účelem stanovení reálného nájemného tak, aby investice byla smysluplná a splňovala kritéria udržitelnosti a návratnosti. „Jsem velmi ráda, že se nám s dřívějšínou nájemníky podařilo dohodnout,“ dodala starostka Jeseníku Zdeňka Blišťanová.

(lum)

EVROPSKÁ UNIE
Evropský fond pro regionální rozvoj
Integrovaný regionální operační program

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

Pobočky MPSV zůstanou na IPOSu

Významnou část tohoto rozsáhlého komplexu úřednických kanceláří si Ministerstvo práce a sociálních věcí pronajímá pro pobočky Úřadu práce, České správy sociálního zabezpečení a Státního úřadu inspekce práce. Prodloužení nájemních smluv bylo několikrát v ohrožení. Vedení města proto dlouhodobě a intenzivně jedná se zástupci ministerstva a jeho jednotlivých poboček.

V pátek 19. února se v rámci širšího výrobního výboru konala prezentace projektu „IPOS – Rekonstrukce objektu“, a to za účasti vedení města, zástupců jednotlivých poboček MPSV, projektantů a pracovníků Městského úřadu Jeseník. Rekonstrukci objektu plánuje jesenická radnice uskutečnit v následujících letech. Jedná se o jednu z dvanácti prioritních investičních akcí města.

Významným bodem programu byl pokračující pronájem kanceláří na IPOSu. V této záležitosti jednala starostka města Zdeňka Blišťanová s Janem Halířem, ředitelem ekonomicko-správní sekce ústředí ČSSZ. Po představení dílčích částí projektu, vyjasnění požadavků a stanovení předběžného časového harmonogra-

mu rekonstrukce Pentagonu bylo dohodnuto, že se stávající smlouvy s nájemníky budou prodlužovat. „Platit by měly do provedení rekonstrukce. Zároveň se však bude jednat

i o smlouvách nových, které budou reflektovat změnu nájmu dle znaleckého posudku po rekonstrukci,“ uvedla starostka.

(lum)

Jednání vedení města se zástupci MPSV.

Foto: Lucie Musialová

Ptejte se starostky

Máte otázky, podněty nebo nápady na fungování či rozvoj našeho města? Chcete něco vědět, změnit, opravit nebo zlepšit? Rádi byste ocenili, co se vám ve městě líbí nebo co se povedlo? Napište naši starostce Zdeňce Blišťanové.

Dotaz:

„Chci se zeptat na to, kdy budou odstraněny dva autovraký po zesnulém v prostorách u garáží za bělidlem směrem k hasičské zbrojnici naproti bikrosové trati? Začíná sezóna zahrádkářů a ti nám parkují před našimi garážemi a my máme někdy problém se do těch garáží dostat. Nešlo by udělat parkoviště pro tyto zahrádkáře směrem k hasičárně po pravé straně za cyklostezkou? Prostor by tam byl třeba na šikmé stání. Dále se chci zeptat na to, jestli se budou nějakým způsobem opravovat přístupové komunikace k těmto garážím? Po zimě tam jsou výmoly, ohromné kaluže a bláta po kotníky. Třeba formou frézované drty nebo použít nějaký štěrk?“

PS: „Abych si jenom nestěžoval, tak Vás chci pochválit za opravu komunikace Tyršova, ta se opravdu povedla, jen tak dál.“

Dotaz zaslal pan Michal

Odpověď:

Po provedení kontroly ze strany Městské policie Jeseník bylo zjištěno, že uvedená vozidla skutečně naplňují znaky autovraků (stojí na pozemku města a na obou nákladních vozidlech nejsou umístěny registrační značky). Hlídkka jednala se synem vlastníka vozidel, který potvrdil, že patří jeho zesnulému otci. V současné době probíhá dědické řízení. Jakmile bude skončeno, ihned vozidla odstraní. Městská policie tuto událost zdokumentovala a dále bude v této věci konat strážník, do jehož okrsku daná lokalita spadá.

Ohledně zřízení parkovací plochy pro zahrádkáře bude provedeno místní šetření a budou prozkoumá-

ny podklady, k nimž se musí kladně vyjádřit policie a oddělení dopravy a silničního hospodářství požádat o stanovení. Nicméně odbor investic a majetku byl pověřen toto prověřit.

Co se garáží týče, tuto záležitost intenzivně řeší odbor investic a majetku již delší dobu. V tomto místě jsou dvě problematické lokality (u rybníka a u bikrosu). V prvním případě byla v loňském roce provedena opatření pro odvodnění části lokality, a to opravou a prodloužením dešťové kanalizace. V přední části u hlavní cesty se uvažuje o navezení recyklátu. Lokalita druhá je v procesu jednání. Vlastníci obdrželi dopisy s pozvánkou na společné jednání, bohužel současná situace a nekončící nouzový stav nás donutily termín přeložit na neurčito. Jakmile to situace dovolí, chystá se odbor investic a majetku s vlastníky sejít a najít společné řešení.

Platnost STK a řidičských průkazů se prodlužuje

Platnost řidičských průkazů, průkazů profesní způsobilosti či pravidelných technických prohlídek vozidel, které propadly nebo propadnou v období od 1. září 2020 do 30. června 2021, se prodlužuje o deset měsíců.

Prodloužení platnosti vychází z nařízení Evropského parlamentu a Rady Evropské unie, kterým se prodlužuje platnost i některých dalších dokumentů v oblasti dopravy a odkládá provádění některých pravidelných kontrol a školení. Prodloužená platnost je uznávána v celé Evropské unii. To znamená, že se na

řidičské průkazy i na další dopravní doklady hledí jako na platné ve všech členských státech.

Cílem nařízení je snížení mobility občanů. Jedná se o další krok v rámci protiepidemických opatření proti covid-19. Opatření má pomoci zejména těm, kteří se cítí zdravotně ohroženi, museli by cestovat mezi

okresy, jsou v zahraničí, mají auto v depozitu a podobně.

(lum)

Přání ke stým narozeninám

V pondělí 1. března oslavila své sté narozeniny paní Štěpánka Matlochová, nejstarší klientka Centra sociálních služeb Jeseník. K tomuto krásnému jubileu jí popřála vše nejlepší i starostka města Zdeňka Blišťanová. Gratulanti z řad rodiny připravili paní Matlochové milé překvapení. Zapívat jí přišly členky Ženského pěveckého souboru Radost z Bělé pod Pradědem. Písemné blahopřání pak dorazilo nejen z České správy sociálního zabezpečení, ale i osobním dopisem od ministryně práce a sociálních věcí Jany Maláčové.

Osmlavenky se narodila tři roky po skončení první světové války v Kutné Hoře. Do manželství vstoupila jako dvacetiletá a po druhé světové válce se při osídlování pohraničí se svým mužem přestěhovali na Jesenícko. Paní Matlochová je vyučená modistka, ale v aktivním životě, téměř třicet let, pracovala jako mistrová v JESA-

Starostka města popřála paní Matlochové k životnímu jubileu.

Foto: MěÚ

NU Adolfovice. Vychovala dvě děti a má čtyři vnuky a pět pravnuků.

Paní Matlochová byla vždy aktivní a společenská. Mnoho let byla členkou Klubu seniorů Jeseník, hrála závodně stolní tenis a ještě v osmdesáti letech jezdila plavat na bazén do České Vsi. Věk jí však v její vitalitě nijak

neomezuje. Dodnes se třikrát týdně účastní skupinového cvičení v domově, vyzkoušela i jógu a zumbu. Ráda si zahraje kostky a karty. Zajímá se o aktuální dění a zapojuje se do procvičování paměti. Jejím rituálem je odpolední dobrá káva.

(lum)

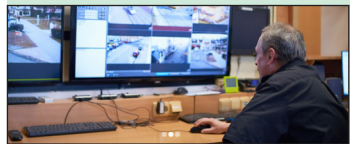
Matrika

V měsíci únoru se v Nemocnici AGEL Jeseník narodilo celkem dvacet dva dětí, z toho rodičům s trvalým pobytem v Jeseníku šest dětí. Gratulujeme a dětem přeje- me především hodně zdraví!

Tvoříme Jeseník 2021

Další ročník participativního rozpočtu *Tvoříme Jeseník* dostal zelenou. Zastupitelé města na svém únorovém zasedání vyčlenili jeden milion korun na projekty občanů. Pravidla celé akce byla schválena radou města v březnu. Spuštění je naplánováno na květen. Další informace o participativním rozpočtu města naleznete na www.tvorimejesenik.cz.

Z deníku strážníka

❖ Dne 3. února při pochůzce po Masarykově náměstí zahlédla hlídka, jak na zledovatělém povrchu uklouzla a upadla na zem starší paní. Pádem si přivodila krvácející poranění hlavy. Strážníci zraněné ženě poskytli nezbytnou první pomoc a na místo přivolali záchranou službu, která seniorku převezla do místní nemocnice.

❖ Dne 4. února požádal městské strážníky o pomoc s odstraněním nepojízdného vozidla z pozemní komunikace místní řidič. Hlídkka mu pomohla vozidlo odtlačit na nejbližší parkoviště.

❖ Dne 9. února od půl čtvrté ráno pátrali městští strážníci spolu se složkami integrovaného záchraného systému po osobě vysokého věku, která odešla z místa bydliště a dosud se nevrátila. Po necelé hodině bylo pátrání odvoláno, seniorka byla nalezena bez zranění.

❖ Při provádění kontroly parku ve Smetanových sadech zjistila hlídka dne 25. února v odpoledních hodinách skupinku osob požívající alkoholické nápoje v blízkosti dětského hřiště. Tomuto jednání bylo přítomno i nezletilé dítě. Šetřením bylo zjištěno, že jedna z osob, je matkou nezletilého dítěte. Vzhledem k tomu, že osoby odmítly toto jednání vyřešit se strážníky příkazem namístě pokutou, bylo jejich jednání oznámeno příslušnému odboru při Městském úřadu Jeseník k dořešení. Jednání matky pak bylo oznámeno na oddělení sociálněprávní ochrany dětí.

Městská policie Jeseník

Zájemci o kompostér se mohou hlásit na odboru životního prostředí

Rada města podpořila domácí kompostování. Schválila uzavření smlouvy na zakoupení tři sta kusů zahradních kompostérů. Pořízeny budou s pětadesátiprocentní dotací.

Dne 1. března schválila rada města uzavření smlouvy na zakoupení tři sta kusů zahradních kompostérů (dvě stě kompostérů o objemu 1.050 litrů a sto kompostérů o objemu 800 litrů). Snahou města je mimo jiné i snížit množství komunálního odpadu. Kompostéry budou pořízeny s pětadesátiprocentní dotací z Fondu soudržnosti v rámci Operačního programu životního prostředí.

V současné době je uzavřena smlouva s vybraným dodavatelem. Kompostéry budou k dispozici do dvou měsíců. Prvních sto kusů je rezervováno pro obyvatele, kteří projeví zájem o zahradní kompostér v anketě. Zbýlých dvě stě kusů je tzv. volných. Kdo má zájem o kompostér, může se hlásit u pracovnice odboru životního prostředí, Aleny Mokré, na e-mailu alena.mokra@mujes.cz nebo telefonu 584 498 456.

Všechny kompostéry bude město nabízet bezplatně k zapůjčení. Po uplynutí doby udržitelnosti projektu budou bezplatně převedeny do osobního vlastnictví jednotlivým vypůjčovateli.

(lum)

Centrum společných aktivit soutěží o titul Stavba roku

Multifunkční objekt Centra společných aktivit byl přihlášen do soutěže Stavba roku Olomouckého kraje 2020. Soutěžní kategorií jsou stavby občanské vybavenosti a úpravy veřejných prostor. Vyhlášení vítězů proběhne v první polovině roku. Všechna vyobrazení děl pak budou vystavena na veletrhu Slavotech v Olomouci.

Vyhlašovatelem soutěže je Olomoucký kraj ve spolupráci s Českou komorou autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě, Českým svazem stavebních inženýrů a Svazem podnikatelů ve stavebnictví.

O titul stavba roku se soutěží v pěti kategoriích. Porota hodnotí např. architektonické vyznění díla a jeho celkový přínos, prostorové a funkční řešení, kvalitu stavebních prací, vstřícné řešení pro osoby s omezenou schopností pohybu a orientace, originalnost konstrukčního řešení, vliv stavby na životní prostředí, úspory energie apod.

Budova CSA vznikla přestavbou někdejšího objektu loutkového di-

vadla a historického bytového domu a jejich propojením novou dvoupodlažní přístavbou. Proces od úvodní architektonické studie architekta Milana Matyáše v roce 2012 přes projektovou přípravu a výstavbu zakončila kolaudace objektu v roce 2019. Stavební část komunitního centra spolufinancovaná městem Jeseník byla finančně podpořena z dotačního programu IROP. Stavební práce přišly na přibližně dvacet osm milionů korun, z čehož dotace činila osmnáct milionů korun. Vybavení komunitního centra a plánované aktivity jsou podpořeny z operačního programu přeshraniční spolupráce INTERREG V-A Česká republika – Polsko.

Exteriér budovy Centra společných aktivit.

Foto: Tomáš Neuwirth

Sčítání lidu, domů a bytů v roce 2021

Po deseti letech se opakuje sčítání lidu, domů a bytů. Zapojit se musí každý, kdo má v České republice trvalý nebo přechodný pobyt. V první fázi má každý možnost sečíst se online. Kdo se nesečte online, má zákonnou povinnost vyplnit a odevzdat listinný sčítací formulář.

Sčítání začalo o půlnoci z 26. na 27. března. V první fázi, do 16. dubna, má každý s trvalým nebo přechodným pobytem nad devadesát dnů možnost sečíst se online prostřednictvím elektronického formuláře na webové stránce www.scitani.cz nebo v mobilní aplikaci Sčítání21.

Kdo se nesečte online, má zákonnou povinnost od 17. dubna do 11. května vyplnit a odevzdat listinný sčítací formulář. Jeho distribuci mají na starosti

sčítací komisaři a síť kontaktních míst. V Jeseníku je to pobočka České pošty na ul. Poštovní.

(lum)

Uzavírka silnice na Vidly

Od 1. dubna dojde k opětovné uzavírci silnice II/450 v úseku obce Bělá pod Pradědem od křižovatky se silnicí I/44 Domašov až po Videlské sedlo (po hranici kraje). Důvodem je obnova prací na rekonstrukci uvedené silnice. Ta bude neprůjezdná stejně jako na podzim loňského roku. Úplná uzavír-

ka je plánována do 16. července, mimo dopravní obsluhy v předem stanovených časových intervalech. Objízdná trasa na Vrбно pod Pradědem/Bruntál je stanovena po I/44 směr Mikulovice – Zlaté Hory – Heřmanovice – Vrбно pod Pradědem – Bruntál.

(lum)

Interiér budovy Centra společných aktivit.

Foto: Tomáš Neuwirth

Cílem projektu bylo poskytnout prostor pro komunitní aktivity a rozvíjení dobrých vztahů mezi jednotlivci, skupinami i organizacemi na Jeseníku a v polském přhraničí. To vše prostřednictvím interaktivní knihovny, víceúčelového hudebního sálu, multi-

mediální učebny, projektové místnosti, zázemí a poskytovaných sociálních služeb. Prostory objektu jsou připraveny hostit koncerty, divadla, workshopy, semináře, stejně jako autorská čtení i programy pro děti a seniory.

(lum)

Městská policie se stěhuje do obchodního centra Alkron

K přesunu Městské policie Jeseník do obchodního centra Alkron dojde po dokončení stavebních úprav a ohlášení změny na stavebním úřadě. Celý proces by měl proběhnout v průběhu měsíce dubna.

V přízemí bude umístěna nepřetržitá dozorcí služba a v posledním patře zbytek služebny. Zázemí je situováno do míst bývalého fitness centra, proto jsou nutné stavební zásahy v podobě zbudování několika příček (kanceláře, šatna). Pevně věříme, že

neustálá přítomnost strážníků v objektu a přímo v centru města bude mít pozitivní vliv na ochranu veřejného pořádku. Strážníci budou rovněž blíž občanům i návštěvníkům města.

(lum)

Sherlock Senior: vzdělávací program pro seniory

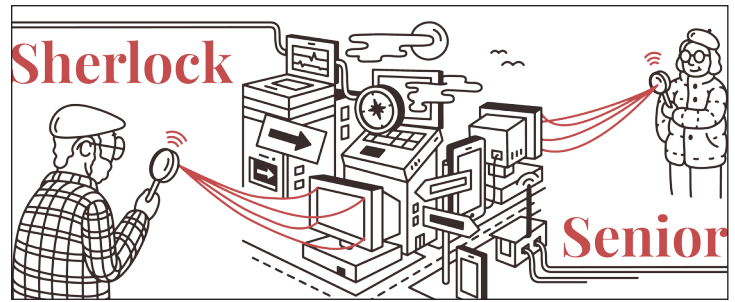
Sherlock Senior je vzdělávací program o médiích pro seniory. Pomáhá orientovat se v informacích na internetu. Upozorňuje na sdělení, která jsou manipulativní nebo přímo lživá. Poskytuje pravidelný a aktuální přehled hromadných zpráv a dezinformací, které se objevují v řetězových e-mailech, které možná dostáváte i Vy.

Řetězové e-maily podle průzkumu v roce 2019 chodí až devadesát procentům českých seniorů, kteří využívají internet. Informace, které obsahují, se ve většině případů nezakládají na pravdě. Je proto nutné k nim přistupovat obezřetně. Tyto sdělení totiž mohou měnit názory a hodnoty, ovlivnit chování či záměrně vzbuzovat strach, ale také radikalizovat názory a podněcovat konflikty nejen v rodině, ale i ve společnosti.

Sherlock Senior je program portálu Seznam Zprávy a je určen těm

seniorům, kteří sledují, jak se mění svět kolem nich, a chtěli by lépe porozumět médiím, internetu, sociálním sítím, informacím a dezinformacím. Hlavním nástrojem vzdělávacího programu je zpravodaj, který je každý měsíc zaslán na poskytnutou e-mailovou adresu. Jeho obsahem je pravidelný a aktuální přehled hromadných zpráv a dezinformací, které se šíří skrze řetězové e-maily.

„O tom, jaký škodlivý vliv mají lživé zprávy šířené pomocí sociálních sítí nebo hromadných e-mailů, se bohužel přesvědčujeme denně.

Jakákoliv aktivita, která zvýší schopnost seniorů rozeznat zprávy, které se je snaží obelhat, určitě vítám,“ říká místostarosta Jeseníku Tomáš Vlazlo.

Více informací naleznete na www.seznamzpravy.cz/clanek/sherlocksenior-76631

(lum)

Osobní asistence ulehčuje dospělým i dětem každodenní život

Děti, dospělí i senioři se speciálními potřebami nebo zdravotními omezeními potřebují při mnoha každodenních činnostech pomoc druhé osoby. S řadou aktivit, které nemohou vykonávat samostatně, jim pomůže služba OSOBNÍ ASISTENCE. Naše osobní asistentky jsou k dispozici zájemcům z Jeseníku a blízkého okolí dvacet čtyři hodin denně, sedm dní v týdnu.

Asistujeme při řadě činností

Nabízíme pomoc s rutinními činnostmi, jako jsou osobní hygiena, příprava jídla, oblékání, přesun na invalidní vozík, či s nácvkem chůze. Rádi vám také vypomůžeme se zajištěním chodu vaší domácnosti i s jejím úklidem, zařídíme pro vás nákup nebo vás doprovodíme k lékaři či na procházku. Uděláme vše pro to,

abyste mohli vy a vaši blízcí trávit čas smysluplně a podle svých přání.

Spolupráce

Zřizovatelem sociální služby Osobní asistence je Maltéžská pomoc o.p.s., která poskytuje na Jeseníku své služby již téměř rok. Během této krátké doby se nám podařilo navázat úzkou spoluprací s Pečovatelskou službou v Jeseníku a České Vsi. I díky tomu můžeme prostřednictvím Osobní asistence poskytovat klientům svou pomoc v místech a časech, kde Pečovatelské služby nemají dostatečné kapacity nebo jsou limitovány provozní dobou.

Foto: Maltéžská pomoc

Každý si zaslouží důstojný život

Posláním Osobní asistence je pomáhat klientovi s činnostmi, které nemůže vykonávat samostatně, a to na místě a v čase, který si klient sám vybere. Cílem služby je podpora soběstačnosti a samostatnosti klienta, jeho důstojného způsobu ži-

vota a udržování kontaktu s okolím. Služba je určena dětem, dospělým a seniorům z Jeseníku a blízkého okolí, kteří mají sníženou soběstačnost a přejí si zůstat v domácím prostředí.

Jana Lacmanová,
Maltéžská pomoc

Jak pomoci obětem trestného činu?

Obětí se může stát každý z nás, bez ohledu na věk, vzdělání nebo sociální postavení. Jak uvádí policejní psychologka docentka Čírtková, v roli obětí reagujeme různě, i nevýznamný trestný čin může člověka vážně emocionálně poškodit. Navíc je zasaženo i blízké okolí obětí, trestný čin tak může změnit život zároveň mnoha lidem.

Na oběti zločinů reaguje společnost velmi různě. Tyto osoby se setkávají s celou škálou reakcí od sympatie a empatické pozornosti na jedné straně až po antipatie, zjevné odmítání, či dokonce očeřování na straně druhé. Co tedy můžeme udělat, když se dozvíme, že někdo blízký z našeho okolí se stal obětí?

Můžete se inspirovat následujícími zásadami:

- oběť trestný čin nespáchala, tíha zločinu jde na vrub pachatele;
- ať už se oběť zachovala jakko-

li v průběhu činu, nelze ex post oběti vyčítat, že něco udělala nebo naopak neudělala – v nenormální situaci se stává normálním široký vějíř reakcí a vzorců chování;

- v náročných situacích se lidé stávají citlivějšími a zranitelnějšími, buďte tolerantnější;
- pokud bude oběť chtít, mluve s ní, co se stalo, jaké následky pociťuje;
- nabídněte svou pomoc, nechte však na oběti, jestli toho bude chtít využít.

Pokud jste se stali obětí trestného činu, obraťte se na **Poradnu pro oběti Jeseník** (tel. č.: 727 940 166, kancelář je v budově Centra společných aktivit – nová knihovna, 28. října 870/18, Jeseník, každý čtvrtek 15.00–18.00, www.pmscr.cz), **Intervenční centrum** v Poradně pro rodinu Jeseník – pomoc pro osoby ohrožené domácím násilím

apronásledováním, tel. č.: 736 472 158, www.ssp-ol.cz), **Policie ČR**.

Dále také:

- mluve to události, řekněte svým blízkým, jak se cítíte, nestyďte se je požádat o pomoc;
- pokud je to možné, vraťte se do každodenního života;
- myslte na svou životosprávu, obzvláště v náročných situacích je důležité dodržovat pitný režim, pravidelně jíst a spát;
- pokud u Vás došlo ke ztrátě pocitu bezpečí, snažte se o jeho obnovu, např. zvýšení zabezpečení bytu nebo domu, ve večerních hodinách požádat o doprovod;
- nebuďte příliš nároční na sebe a svou výkonnost;
- snažte se být aktivní, pokud je to možné, spolupracujte s policií a dalšími orgány činnými v trest-

ním řízení, aktivní zapojení také napomáhá snížení pocitu bezmoci;

- nesnažte se na prožitou událost zapomenout, nepotlačujte ani nezlehčujte své emoce, psychika člověka potřebuje péči a čas na to, aby náročnou událost zpracovala a vyrovnala se s ní.

Poradna pro oběti Jeseník, Probační a mediační služba ČR Vám může pomoci s orientací v trestním řízení, poskytnout poradenství o náhradách škody, při vyrovnávání se s dopady trestného činu, s doprovodem na soudní jednání, policii, může zprostředkovat psychologickou pomoc. Od září 2020 je kancelář přestěhována do budovy nové knihovny, i v době nouzového stavu a opatření vlády je stále v provozu, za zvýšených hygienických opatření.

Jana Kotková,
Probační a mediační služba

Očkování COVID-19

pro seniory

Registrace probíhá online na webu crs.uzis.cz

Kdo mi s tím pomůže?

Rodina, známí, soused

Infolinka **COVID 1221**

Sociální pracovník MěÚ Jeseník **584 498 455** nebo **584 498 421**
(pondělí a středa 8-17, úterý a čtvrtek 8-14, pátek 8-13)

Co budu potřebovat pro vyřízení?

Kontaktní telefonní číslo (mobil)

Občanský průkaz

Kartičku zdravotní pojišťovny

Registrace na očkování

Při registraci bude na kontaktní telefon zaslán PIN pro potvrzení

Registrací potvrzují souhlas s očkováním

Rezervace na očkování

Vybírám místo, kde budu očkovan, a konkrétní den a čas

Při volné kapacitě proběhne ihned po registraci

V případě nedostatku volných míst bude po uvolnění termínu zaslána SMS (na kontaktní telefon je zaslán PIN pro rezervaci) a rezervaci zadávám opět na webu

Očkování

Je potřeba se dopravit na místo očkování včas

Dopravu si zajišťuje každý dle svých možností a potřeb (rodina, senior taxi...)

Trvá cca 45 minut

2. očkování

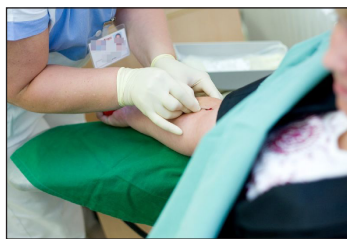
O termínu je zaslána informační SMS na kontaktní mobil

Termín nastává nejdříve po 21 dnech od podání první dávky očkovací látky

AKTUÁLNÍ INFORMACE:
www.jesenik.org/koronavirus

Nebojte se darovat krev, jesenická nemocnice ji potřebuje! Pro dárce navíc přináší nové výhody

Přestože se kvůli koronaviru zpomalil chod nemocnic, akutní výkony a operace se zastaví nemohou. Některé přípravky vyrobené z lidské krve není možné dlouho skladovat, transfúzní stanice se tak začíná obávat o dostatek krevních zásob. Jak upozorňuje Transfúzní oddělení Nemocnice AGEL Jeseník, darování krve není zakázáno ani při aktuálních přísných restrikcích a přijíždět mohou i lidé z jiných okresů.

Jesenická nemocnice přijala drobná bezpečnostní opatření a dárce stále přijímá v téměř běžném režimu. „I při současném nouzovém stavu probíhají v nemocnici některé operace, přípravky vyrobené z lidské krve jsou stále nenahraditelnou součástí léčby akutních krvácivých stavů z důvodů polytraumat, komplikovaných porodů, mnoha hematologických a onkologických pacientů. Dále mohou být tyto přípravky potřeba například při léčbě předčasně narozených dětí. Chtěli bychom proto vyzvat všechny dárce, aby se nebáli, a i nadále chodili darovat krev, jak jsou zvyklí. Na rozdíl například od krevní plazmy nelze některé přípravky dlouho skladovat. Červené krvinky lze použít do dvaatřiceti dnů, krevní

destičky pak do pěti dnů od odběru,“ uvedla primárka transfúzního oddělení Dagmar Adamová.

Transfúzní oddělení rovněž upozorňuje, že i přes Usnesení vlády České republiky, kterým byl od března omezen volný pohyb mezi okresy, mohou krevní složky přijíždět darovat nadále i lidé žijící mimo Jeseník. „Při příjezdu z jiného okresu je možné se při přechodu prokázat u kontroly předem vyplněným čestným prohlášením, ve kterém uvedete jako důvod vycestování cestu do zdravotnického zařízení – Nemocnice AGEL Jeseník. Pro prokázání se při cestě zpět pak stačí předložit zápis o odběru v Legitimaci dárce,“ vysvětlila Dagmar Adamová.

Zájemci o darování krve musí být starší 18 let, musí být zdraví, a hlavně ochotní pomoci svým příbuzným a známým, kteří péči nemocnice potřebují. „V loňském roce jsme například použili 900 transfúzních přípravků s obsahem červených krvinek pro asi 250 pacientů, kterým jsme díky našim věrným dárčům pomohli stabilizovat jejich onemocnění

a zachránit jim životy. Tímto bychom chtěli dárčům krve velmi poděkovat a vyjádřit velkou úctu k jejich nezištné pomoci svým blízkým. Samozřejmě bychom chtěli oslovit další občany, aby se stali novými dárce,“ miní primárka transfúzního oddělení.

Nový bonus pro dárce v jesenické nemocnici

Výhodou dárcovství krve je den placeného volna, daňový odpočet v hodnotě tři tisíce korun za jeden odběr a dalším novým bonusem pro dárce jesenické nemocnice je možnost preventivního vyšetření krve k vyloučení cukrovky, stanovení hladiny cholesterolu a kyseliny močové, vyšetření rakovinových markerů PSA u mužů a Ca 125 u žen k včasnému zachytu onemocnění prostaty a ženských pohlavních orgánů. „Rádi bychom touto cestou motivovali stávající i nové dárce přijít darovat krev i v současné těžké době. Zaslouží si naše poděkování a úctu,“ dodala závěrem Dagmar Adamová.

Dárce se může stát každý zdravý člověk ve věku od 18 do 65 let,

musí mít zdravotní pojištění na území ČR a hlavně nesmí chybět ochota pomoci svým blízkým. Stačí se pak obrátit na Transfúzní oddělení nemocnice, kde jim bude vše vysvětleno a možnosti dárcovství prodiskutovány. Je to jednoduché, nemusí předtím navštěvovat svého praktického lékaře, nemusí se předem objednávat. Ujme se jich výborný vysoce erudovaný a příjemný personál. Blíže informace o dárcovství krve najdete na internetových stránkách www.transfuznispolecnost.cz.

Nemocnice AGEL Jeseník

Dárce krve jsou také odměňováni medailkami a kříži dle počtu odběrů. Především jim ale patří naše poděkování.

Foto: archiv MěÚ

Kam s použitými respirátory a samotestovacími sadami?

S novými opatřeními proti epidemii koronaviru končí v odpadu stále více respirátorů, zdravotnických masek a antigenních testů určených k samotestování osob. Použité jednorázové ochranné pomůcky a samotestovací sady nikdy netřídíme. Zabezpečené patří do směšného komunálního odpadu.

Použité jednorázové ochranné pomůcky a samotestovací sady se nikdy nevysypávají volně do kontejneru. Před vyhozením je nutné je umístit do sáčku a ten pevně zavázat. Poté vložit do pytle se směšným komunálním odpadem, a ten opět důkladně zavázat. Odpad tím zabezpečujeme před náhodným rozvázáním uzlu, čímž chráníme všechny, kteří s ním zacházejí.

Ministerstvo životního prostředí uvádí, že plastové pytle by měly mít minimální tloušťku 0,2 milimetru. Po naplnění (nejpozději však do dvaceti čtyř hodin) pytel pevně zavažte a na povrchu ošetřete dezinfekčním prostředkem. Jsou-li použity pytle z tenčího materiálu, je nutné takové obaly zdvojit.

Povrch vnějšího pytle ošetřete dezinfekčním prostředkem a až poté

dejte zavázaný pytel do černého kontejneru na směšný komunální odpad. Nikdy nenechávejte odpad mimo sběrnou nádobu. Po manipulaci s odpadem si pokaždé pečlivě umyjte ruce mýdlem a teplou vodou nebo použijte dezinfekční gel. Buďte ohleduplní a minimalizujte riziko pro všechny osoby, které nakládají s odpady.

(lum)

Covid portál informuje

Covid portál, který spravuje Ministerstvo vnitra ČR, nabízí na webové stránce covid.gov.cz aktuální informace v současnosti platným opatřením a také jejich důsledkům, které z nich vyplývají.

Na portále naleznete kompletní informace o tom, jak se zaregistrovat

na očkování, jak funguje vakcína, kde a jak je možné se nechat otestovat. Dále portál nabízí přehled kompenzačních programů, které stát připravil pro občany, jaké důsledky mají aktuální opatření na běžný život občanů či výčet všech opatření s jejich přesným zněním. Na webu nechybí také informace o nemoci covid-19, jak se chovat, pokud je vám nařízena karanténa a mnoho dalšího.

Rozhodně tedy stojí za to se na web podívat a načerpat zde informace. Pokud byste se chtěli dozvědět více konkrétně o Olomouckém kraji, podrobná data naleznete na www.krajpomaha.cz.

(jam)

Pyžámka pro nemocnici

Dne 24. února 2021 proběhlo předání pyžámek na dětském oddělení v nemocnici v Jeseníku. Děkujeme všem rodičům a zaměstnancům naší školky za podporu a spolupráci v rámci projektu. Je krásné vidět, že se lidé i v této nelehké době dokáží nadchnout pro dobrou věc. Kdo jiný než my dospělí můžeme být dobrým příkladem pro naše nejmenší. Z tohoto důvodu jsme do sbírky zapojily i děti z naší školky. Namalovaly jsme s dětmi obrázky, které budou zdobit prostory nemocnice. Pevně věříme, že udělají radost a potěší.

Tým MŠ Modrá školka

Foto: MŠ Modrá školka

Zimní měsíce v Mateřské škole Kopretina

Zimní hmatový les aneb Ponořte se do sněhu, i když tam není.

Hrou získává dítě informace, které bude jako dospělý potřebovat, rozvíjí všechny své smysly a buduje autentický vztah k životnímu prostředí. **Zrak, dotek, chuť, sluch a čich** jsou smysly, kterými se dítě učí zapamatovat si vše nové, a neexistuje jiná metoda než hra, která je stimuluje. S touto myšlenkou vznikl projekt věnovaný dětem.

„Zima“ od Vivaldiho, měkká světla a jedno ráno kouzelný zážitek!

Třídou jsme na několik únorových dní proměnili pomocí spousty bílého, průhledného a stříbrného materiálu, vytvořili jsme girlandy visící ze stro-

Zimní olympiáda.

pu a takto zahájili průzkum uprostřed tolika snění!

PRO ZRAK: obrazy zasněžených míst, vlastní výtvary dětí;

PRO DOTYK: bílé plátěné tašky obsahující malé kousky bílých materiálů různých typů, jednak proto, že evokují sníh, jednak proto, že díky materiálům v neutrální barvě se děti více zaměřují na hmatové vjemy; k pokrytí podlahy jsme použili netkanou textilii, igelitové plachty, umělou kožehšinu, bublinkové fólie, polystyren, bílá prostěradla, skartované papírové proužky a chlupaté deky;

PRO CHUŤ: tašky obsahující popcorn, sněhové pusinky, kostky cukru, rýžový chléb, sladký rýžový nákyp;

PRO SLUCH: bílé balonky naplněné těstovinou, rýží, knoflíky, korálky, rolničkou nebo ponechány prázdné;

PRO ČICH: pytlíky s vatou namočenou v různých voňavých esencích.

Byl to úžasný zážitek. Nemohu zapomenout na ohromené pohledy dětí, když uviděly místo proměněné v zasněžený les. Tichá hudba jim pomáhala mlčet a zkoumat různé materiály pomocí dotyků. Později se hra stala živější, děti se vrhaly do „sněhu“, schovávaly se, ležely na zemi a pozorovaly vše zezdola. Aktivita neskončila jediným setkáním, děti chtěly zážitek znovu a znovu prožít

Zima všemi smysly.

Foto: obě fotografie MŠ Kopretina

dotykem, vůní, pohledem, ochutnáním a poslechem. Stačilo jen málo... Abyste se uvolnili a nechali se unést vjemy prožitými v kouzelném světě, ze kterého se zrodilo tolik nápadů. Tak se zrodilo naše multisenzorické prostředí.

Zimní olympiáda

V únoru se děti z mateřské školy Kopretina na Tyršově ulici rozloučily s rychle se ztrácejícím sněhem velkou zimní olympiádou. Ta byla vyvrcholem pravidelných sportovních aktivit na školní zahradě při pobytech venku. Pro soutěžící (i ty dvouleté) připravily paní učitelky s ostatním

personálem školy lákavé tradiční i netradiční disciplíny: překonávání sněhové bariéry volným stylem, sjezd z kopce na lopatě, střelba míčkou hokejkou na branku, běh na lyžích mezi překážkami, „biatlon“ – střelba z pistole na terč, cvičení obratnosti – „porad“ si, jak umíš“, jízda na lopatě po rovině volným stylem a hod míčkem na cíl.

Překonat překážky a dostat se úspěšně do cíle nebylo vůbec snadné! Díky dobré kondici to však nakonec zvládly všechny děti a získaly tak vlastnoručně vyrobenou medaili, diplom a sladkou odměnu.

Tým MŠ Kopretina

Modrá školka nezahálí ani v době pandemie

Česká republika se již skoro rok snaží vyrovnat s pandemií. Nelehká situace doléhá nejen na ekonomiku, ale také na naše děti, na nás dospělé, naše seniory i nemocné. Proto se Modrá školka rozhodla zapojovat do projektů, které umějí vyčarovat druhým úsměv na tváři, potěšit srdíčko i dát na vědomí, že je někdo, kdo na ně v této těžké době vzpomíná. Mezi první projekt Modré školky patří vánoční pečení perníčků a vyrábění přáníček pro naše nejstarší občany žijící v Domově pro seniory v Jeseníku. Druhý projekt potěšil všechny příspěvkovo-

vé organizace v Jeseníku, Městskou policii Jeseník, Policii ČR, Hasičský sbor Jeseník i středisko Duha, keramickými upomínkami s přáním do nového roku, vyrobené dětmi z naší školky. Třetí projekt byl zaměřen na sbírku dětských pyžamek pro dětské oddělení v nemocnici. Barevná pyžamka s pohádkovými postavami, které přinesli rodiče, prarodiče, pedagogičti a nepedagogičti pracovníci, jistě udělala radost našim nejmenším.

Poslední projekt konající se pod záštitou spolku Amelie, který poskytuje psychosociální pomoc on-

kologicky nemocným pacientům a jejich blízkým, byl zaměřen na výtvarnou výchovu. Projekt s názvem „Tulipánový měsíc“ se snaží zpříjemnit pobyt dětským onkologickým pacientům jarní výzdobou. Naše výtvarné obrázky budou dělat radost hospitalizovaným dětem ve Fakultní nemocnici v Olomouci. Pevně věříme, že tento projekt nebyl projektem posledním. V životě není vždy nic pouze bílé a černé. Tato doba nás naučila vážit si jeden druhého, vážit si každodenních maličkostí a hlavně vážit si svého zdraví. Děkujeme všem, kteří se

Tulipány pro spolek Amélie.

s námi na projektech podíleli, kteří nám umožnili být součástí jeho realizace.

Tým Modré školky

Modrá školka – školka IZS

Mateřská škola Jeseník, Křížkovského 1217, příspěvková organizace, byla vybrána hejtmánem Olomouckého kraje pro vykonávání péče o děti za nouzového stavu ze dne 27. února 2021 č. 4/2021, jejichž zákonní zástupci jsou zaměstnanci IZS (Integrovaného záchranného systému).

Naše školka je určena pro děti ve věku 2–6 (7) let nejen z celého města, ale i z okolních obcí. Smyslem rozhodnutí je zabezpečit nezbytnou péči o děti zaměstnanců klíčových

složek IZS a dalších, vládou určených, profesí.

Vzhledem k opatřením, která musíme od 1. března 2021 dodržovat, Vás o tomto informujeme z důvodu, že jsme připraveni pomoci Vám, Vaším dětem, resp. nemocným a dalším potřebným, o které se tak budete moci starat v době, kdy my budeme pečovat o Vaše děti. Za celý tým MŠ Vám s úctou přeje pevné zdraví a sílu se ještě usmát na svět.

Lenka Bizoňová,
ředitelka školy

Pečení perníčků seniorům.

Foto: obě fotografie MŠ Modrá školka

Školní kaleidoskop ZŠ Jeseník

Hodiny tělesné výchovy na sněhu.

Zdoláváme jesenické vrcholy

Po jarních prázdninách jsme na druhém stupni začali naplňovat zeměpisně-sportovní výzvu, jejímž cílem je aktivně trávit čas na čerstvém vzduchu, poznat region, potěšit mysl a v rámci možností se lehce socializovat. Výzva spočívá v tom, že se dva spolužáci nad mapou domluví, který jesenícký vrchol v Hrubém Jeseníku, Rychlebských

horách nebo Zlatohorské vrchovině zdolají, a vyrazí. Na vrcholu pořídí fotografii, zjistí nadmořskou výšku místa a fotografií uloží do připravené složky. V hodinách zeměpisu, v tzv. regionální pětiminutovce, se svým výkonem seznámí spolužáky a obohatí je o zeměpisnou zajímavost vztahující se ke zdolanému vrcholu. Žáci objevují krásná místa našeho kraje a motivují ostatní k novým výpravám.

Zdoláváme, ale i tvoříme...

Letošní bílá zima inspirovala některé žáky k pokusům o vlastní literární tvorbu. Ukázky naleznete na našem webu www.zsjesenik.cz.

Hodiny tělesné výchovy na sněhu

Válíme co největší koule, spolupracujeme, učíme se základy fyziky a matematiky. Mráz nám nevádí, musíme si užít sněhovou nadílku, než ji rozpustí jarní sluníčko.

ZŠ Jeseník

3D tiskárna v DUZE

Děti ze Střediska volného času DUHA Jeseník se zapojily do projektu 3D tiskárny školám. Díky největší české firmě Průša, která vyrábí a distribuuje 3D tiskárny do celého světa, jsme získali do zápujčky novou tiskárnu.

První výzvou bylo tiskárnu, kterou jsme dostali jako skládačku z plastových dílků, šroubků, motorků a součástek, složit, zkaližovat a nastavit. Teď je další výzvou pro děti vymyslet zajímavý projekt, s kterým by se do výzvy pro mladé tiskaře zapojili. 3D tisk je novou technologií, děti bavi nejen tisknout různé postavičky, medaile, formičky, ocenění, ale také modelovat ve 3D a vymýšlet různé zlepšováky a projekty v 3D programech. Podmínkou, aby se děti naučily tyto programy dobře ovládat a pracovat s tiskárnou je, aby mohli být v kroužcích a vzdělávat se v tom, co je baví. Doufáme, že se s dětmi v kroužku 3D tisku brzy zase uvidíme!

Pavla Ježová,
SVČ DUHA Jeseník

Základní umělecká škola v době covidové

Již je to více jak rok, co nás zasáhla pandemie nemoci covid-19. Základní umělecká škola stejně jako další vzdělávací zařízení přešla na online výuku a pedagogové se snaží touto formou žákům předat co nejvíce, co jim technika dovolí. O co ale žáci přišli úplně, jsou veřejná vystoupení –

koncerty, vernisáže výstav či divadelní představení. Komu by v dnešní době nechybělo pohlázení na duši? Poslechnout si nějakou krásnou píseň, pokochat se zajímavým obrazem či se zasmát u pořádné komedie? Snad se již brzy toho dočkáme. Do té doby můžete sledovat třeba youtubový kanál ZUŠ Jeseník, který nabízí tvorbu svých žáků zprostředkovanou online prostředím.

Původní květnový termín oslav padesáti let vzniku dechového orchestru se přesouvá na nový termín 20. listopadu. Zda se uskuteční v tomto termínu, bude záležet na vývoji pandemie.

Vzpomínka na koncert k výročí čtyřiceti pěti let založení DOM Jeseník.

(jam)

Škola je zavřena. Co třeba den otevřených dveří?

Je polovina března (pozn. redakce článek napsán 15. 3. 2021) a situace je bohužel taková, jaká je. Škola je pro žáky i rodiče nadále zavřená. Bolí to žáky, bolí to rodiče, bolí to učitele, bolí to společnost. Nechci tady žehrat na situaci. Naději nechceme vyměnit za kritiku všech a všeho. Budeme dál dělat to nejlepší, co umíme, budeme se snažit zlepšovat, vyměňovat si zkušenosti a snažit se nalít novou mízu do výuky a nabízet podporu mnohdy již nemotivovaným žákům. A den otevřených dveří uděláme. Alespoň online.

Probíhají třídnické hodiny, ptáme se v dotazníku rodičů, co by nejvíce podpořilo jejich dítě, a zveme žáky více do školy na individuální konzultace. Snažíme se zpestřit výuku, připravovat žákům pozitivní výzvy a osvojit si nové nástroje pro distanční výuku. Učitelé se scházejí, aby se vzájemně obohatili

zkušenostmi a osvědčenými nástroji pro výuku. Máme zřízenou i virtuální sborovnu v programu Gather Town, kde tyto výměny zkušeností probíhají přirozeně v simulovaném animovaném prostředí, kde si každý prostřednictvím svého avatara může povídat (něco sdílet nebo něco prezentovat) s každým. Cítíme zkrátka, že je třeba hledat nové způsoby, jak se vzájemně podpořit. Věřím, že z toho v důsledku výtěži především žáci, pro které jsou nové způsoby výuky jedním z faktorů, které mají vliv na jejich motivaci k práci.

Odhadujeme, že až stovka předškolních dětí se nyní v Jeseníku a blízkém okolí chystá na zápis do první třídy. Situace nás nutí vynechat motivační část zápisu tradičně spojenou s návštěvou školy. Připravili jsme však alespoň interaktivní online prohlídku školy (všech tří budov), která bude dne 30. března spuštěna a v tento den bude možné také živě online komunikovat s některými učiteli a vedením školy.

V úctě a naději, že to společně zvládneme.

Dominik Liberda,
ředitel školy

ZÁPIS

od 6. do 20. dubna
podávejte přihlášku

poštou

přes datovou schránku

osobně (na Nábřeží)

e-mailem s elektronickým podpisem

ZÁKLADNÍ ŠKOLA JESENÍK

SEBEVĚDOMÁ
A OTEVŘENÁ ŠKOLA
S NABÍDKOU

+ Montessori výuka na naší škole
+ příměstský tábor pro nastupující prvňáčky
„Přes hrady školy“ v termínu 16. – 19. 8. 2021
+ nové přípravná třída

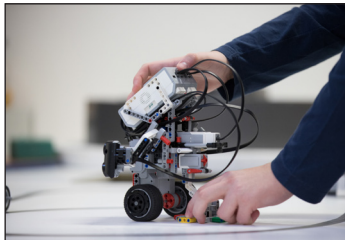
DEN OTEVŘENÝCH DVEŘÍ 30. BŘEZNA 2021

- online prohlídka školy
- online kavárna s vedením školy (17:00)
- online konzultace s učiteli 1. stupně (17:30)

více na www.zsjesenik.cz

Školství budoucnosti: Žáci bodují na mezinárodní úrovni ve virtuální realitě a robotice.

Rychlejší připojení sítí nové generace má potenciál vylepšit současné metody vzdělávání, stěžejní je pro školy aktuálně online výuka, pro kterou je kvalita připojení důležitá. Rozvoj však může přinést také technologickým studentským projektům, které mají velké ambice zazářit i na mezinárodním poli. V Jeseníku to jsou roboti, na gymnáziu v Praze studenti například vytvářejí pokročilou virtuální realitu.

Město Jeseník je jedno z pěti měst, které uspělo v soutěži vyhlášené Ministerstvem průmyslu a obchodu a Ministerstvem pro místní rozvoj, 5G pro 5 měst. Špatnou dopravní dostupnost teď díky moderním technologiím střídá dostupnost virtuální. Technologické projekty nyní začleňuje do svých osnov celá řada škol po celé České republice.

Technologie mohou zamezit odlivu mladých z regionu

Pochvalně se k celé situaci vyjadřuje náměstek sekce digitalizace a inovací Petr Očko z ministerstva průmyslu a obchodu. „Jsme rádi, že nové generace sítí pomáhají rozvoji digitalizace výuky a že k tomu přispívá právě projekt 5G pro 5 měst, který

je součástí naší strategie implementace a rozvoje sítí 5G v ČR. Smyslem těchto projektů je propojit obce, technologické firmy, stát, výzkumné a vzdělávací organizace a operátory na vývoji takových řešení, která pomohou lepšímu životu občanů daného města.“

Zajedno s ním je David Koppitz, náměstek sekce regionálního rozvoje m ministerstva pro místní rozvoj. „Pilotní testování 5G technologie je pro Jeseník a celý region velkou výzvou, které může přinést řadu výhod jak pro místní školy, podnikatele, ale i jednotlivce. 5G sítě mohou využít robotický tým gymnázia Jeseník, virtuální laboratoře na místní průmyslové škole, ale i řada regionálních firem. Spolupráce všech místních lidí a využití technologie mohou ve střednědobém horizontu přispět rovněž ke stabilizaci obyvatelstva a zamezit odlivu zejména mladých, ekonomicky aktivních obyvatel.“

Mezinárodní úspěchy a vize do budoucna

Gymnázium Jeseník se od roku

2006 pravidelně účastní prestižní celosvětové robotické soutěže FIRST LEGO League, ve které patří mezi evropskou špičku a dvakrát se probojovalo na celosvětové finále. Jedenačtyřlet také pořádá vlastní robotickou soutěž RoBoJ Jeseník, které se každoročně účastní až sto robotů z České republiky a z Polska.

„Jsme první na světě, kdo hrál část divadelní hry pouze s roboty bez lidských herců,“ vysvětluje pedagog Roman Chasák z Gymnázia Jeseník. „Chystáme se na velký upgrade, kdy by roboti měli být schopni divadlo zahrát zcela bez zásahu na dálku. Problém tady je s rychlostí přenosu informací mezi roboty navzájem a mezi roboty a řídicím centrem. Tady by nám mohlo pomoci využití rychlé 5G sítě. V tomto projektu je rychlost odezvy a rychlost přenosu dat klíčová.“

Studenti přebírají zodpovědnost za své vzdělání

Roman Chasák z Jeseníku dodává, že 5G sítě by mohly významně pomoci také během online výuky

žáků. „Mají potenciál zefektivnit nejen výše zmíněné projekty, ale také vzdálenou výuku, hlavně v situacích, kdy nelze přenášet data pomocí pevného připojení, nebo v daném místě vůbec kvalitní pevné připojení není k dispozici a v dohledné době ani nebude. To nám ukázala současná covid krize, kdy ve spoustě míst není možné kvalitní pevné připojení a stávající mobilní sítě jsou nedostačující pro kvalitní přenos nejen obrazu, ale i zvuku při výuce na dálku.“

Vedení škol přiznává, že modernizace školství může být pro některé zaměstnance bolestným přechodem, ale výsledky a nadšení studentů za to stojí. „Jde o formu vzdělávání pro 21. století. Je jasné, že realizace změny zažitých postupů znamená pro učitele výrazně vystoupit ze své komfortní zóny. Pro studenty zase převzít zodpovědnost za své vzdělávání. V tradičně konzervativní atmosféře českého školství je to skvělý posun,“ myslí si Radko Šablík.

Roman Hruža Agency

Tělocvikáři jeseníckého gymnázia byli oceněni

Přestože se tělocvik od 12. března loňského roku s menší přestávkou neučí, tělocvikáři jeseníckého gymnázia Jiří Pavelka a Emil Vodák dosáhli úspěchu na celorepublikové úrovni. Na sklonku loňského roku se přihlásili do soutěže AŠSK (Asociace školních sportovních klubů), jejímž smyslem bylo ukázat, jak zapojit studenty do pohybových aktivit v době distanční výuky.

S projektem „Překonej svého tělocvikáře“ obsadili výborné druhé místo v rámci celé České republiky. V čem tato výzva spočívala? Jiří Pavelka a Emil Vodák absolvovali na školním hřišti tři atletické disciplíny (běh na šedesát metrů, tisíc metrů a skok daleký) a vyzvali studenty, aby se je pokusili překonat. Z prů-

běhu absolvování těchto tří disciplín pořídil student prvního ročníku David Svoboda i videozáznam.

Studenti mohli třikrát týdně v dopoledních hodinách přijít a pokusit se o překonání svého tělocvikáře. A jak to dopadlo? Zvítězil hlavně sport. Úsměv na tvářích měli jak studenti, kteří svého tělocviká-

ře překonali, tak i ti, kteří za nimi zaostali. Zajímavostí je, že se této výzvy nezúčastnili jen studenti a absolventi gymnázia, ale i několik rodičů, a dokonce i studenti jiných škol.

Když tato výzva skončila, tělocvikáři nelenili a vyhlásili novou výzvu s názvem „Aktivní odpočinek“. Je-

jím smyslem je, že jednotlivé třídy, ale i učitelé soutěží mezi sebou v počtu nachozených, naběhaných nebo ujetých (kolo, koloběžka, běžky) kilometrů ve volném čase. Tato výzva je pojata nejen jako soutěž mezi třídami, ale také jako společný záměr oběhnout celou zeměkouli. V době, kdy čtete tyto řádky, máme za sebou už více než dvacet dva tisíc kilometrů.

Emil Vodák,
Gymnázium Jeseník

Osobní konzultace na středních školách v Jeseníku

Na středních školách v Jeseníku probíhají osobní konzultace. Školy jsou sice zavřené, ale existuje výjimka, která umožňuje žákům středních škol využít možnosti konzultací a to opakovaně, dle jejich potřeb. Online výuka totiž nedokáže nahradit praktickou výuku a studenti se potřebují připravit na své závěrečné zkoušky. Za zvýšených hygienických opatření tak na strojkách pracují jak studenti technických oborů, tak také budoucí pekaři a cukráři, kteří se vrhli na testování nových výrobků, které po skončení nouzového stavu představí i ve školní prodejně.

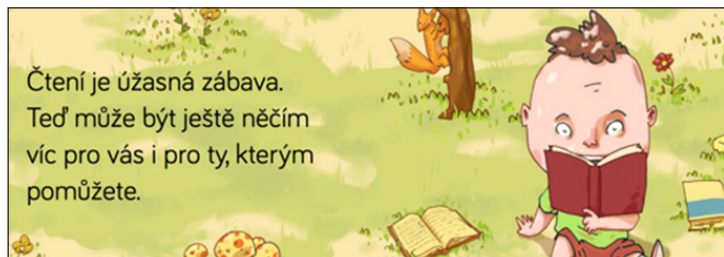
Foto: Střední škola gastronomie, farmářství a služeb Jeseník a Střední průmyslová škola Jeseník

Čtení pomáhá!

Čtení pomáhá nejen v rozvoji člověka, ale díky projektu „Čtení pomáhá“ pomáhá také dobročinným účelům. Zapojte se do tohoto projektu společně s naší knihovnou. Otevřete si stránku www.ctenipomaha.cz, podívejte se na seznam knih a následně si tu vami vybranou knihu půjčte v naší knihovně. Po přečtení knihy a vyplnění krátkého testu o knize získáte kredit padesát korun, který můžete věnovat na dobročinný projekt, který je vám nejbližší. Můžete tak přispět třeba na speciální pomůcku, díky které si vozíčkáři mohou užít lyžování jako vy, nebo přispět na výcvik asistenčního psa. Projekt je určen pro základní a střední školy.

**Daniela Příkrylová,
MKZ Jeseník**

Čtení je úžasná zábava.
Teď může být ještě něčím
více pro vás i pro ty, kterým
pomůžete.

Rozvíjení emoční inteligence

Vzdělávání Jesenícko a organizace Člověk v tísni pořádali v rámci projektu Škola pro všechny II webinář na téma metody Persona Dolls neboli „Panenky s osobností“.

Jedná se o výukovou metodu, ve které jsou využívány panenky jako prostředek pro lepší komunikaci mezi dítětem/žákem a rodičem/učitelem. „Panenky s osobností“ mají svůj vlastní příběh jako každý z nás. Mají jméno, rodinu, domov i nějakou tu odlišnost. Využití této metody

umožňuje pedagogovi mluvit s dítětem o tématech/odlišnostech a předsudcích, které se špatně vysvětlují. Modelace různých životních situací za použití metody Persona Dolls vede u dětí k rozvíjení empatie, respektu, ale i sebevyjádření.

Účastníci webináře si osvojili práci s panenkou podle přístupu vědomé práce s předsudky. Kurz byl kombinací teoretických, praktických a sebezkušenostních aktivit, které odpovídají představám normality a reflexe toho, jak s dětmi mluvíme.

**Vendula Doleželová,
odbor školství, kultury a sportu**

vzdělávání
Jesenicko

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MKZ
Městská knihovna Jeseník

Každý žák může zažívat úspěch

V českém školství jsou žáci či studenti převážně hodnoceni známkou. Je to ale opravdu adekvátní hodnocení?

Každý žák by chtěl ve škole zažívat úspěch. Vzpomejme na svá školní léta. Byly předměty, ve kterých jsme vynikali, ale i předměty, kterým jsme se chtěli raději vyhnout. Zažili jsme písemku či test, v němž si snad při opravě učitel vypsala červenou propisku, kolik v ní bylo chyb. Většina vzdělávacích zařízení hodnotí žáky známkou. Kdo by nechtěl aspoň na chvíli zažít úspěch v učení?

V rámci projektu MAP rozvoje vzdělávání ORP Jeseník II byl uskutečněn webinář na téma formativní hodnocení. Konal se ve dvou částech a přednášel ho Jiří Hruška. Posluchači se inspirovali hned několika nástroji, které lze v rámci hodnocení využít.

V první části se účastníci seznámili s důležitostí formativního hodnocení, proč jej zavádět a jaký význam

má formulace cílů pro hodnocení žáka. Jde o autentické učení, tzn. že hodnocení je součástí procesu učení, které rozvíjí vnitřní motivaci. Každý žák je jiný, jedinečný, a proto je třeba ke každému přistupovat individuálně. V druhé části si hlasováním posluchači mohli vybrat mezi deseti konkrétními zaměřeními, kterým se chtějí dále věnovat. Na základě hlasování se následně zaměřili na témata: Zpětné vazby, Sebehodnocení, Kriteria hodnocení, Praktické ukázky aj.

Co bychom ale rádi vyzdvihli je fakt, že formativní hodnocení nabízí žákovi a učiteli jiný pohled na „učení“. Žák je zapojen do celého průběhu vzdělávacího procesu, a to i včetně sebehodnocení.

**Vendula Doleželová,
odbor školství, kultury a sportu**

Dotace Olomouckého kraje na rozvoj knihoven v okrese

I v letošním roce získala Knihovna Vincence Priessnitze dotaci z Olomouckého kraje. Ta je poskytovatelem přidělena každoročně na tzv. výkon regionálních funkcí. Co to v praxi znamená?

Znamená to, že pověřená knihovna (na Jeseníku je to Knihovna Vincence Priessnitze) zaštiťuje všechny knihovny v okrese, dává jim metodickou podporu, nakupuje a zpracovává knihovní fond, pomáhá s revizemi fondu a mnoho dalšího. Získaná dotace ve výši 712.395 tisíc korun tak jde na podporu knihoven ve všech obcích. Část získané dotace jde na nákup knih, které jsou následně součástí tzv. výměnného fondu – to znamená knihovní fond, který putuje od knihovny ke knihovně až ke čtenářům. Letos takhle putovalo 932 svazků knih. Všechny nakoupené knihy se zpracovávají právě v jesenícké knihovně, tzn. že každá kniha v okrese projde pod rukama některé z knihovnic naší knihovny.

Přes velkou konkurenci digitálních médií se tak daří držet i rozvětvenou síť knihoven, které hrají důležitou roli v každé obci.

Věděli jste, že má Jesenícko celkem třiatdvacet knihoven? Tři z nich jsou větší knihovny, tzv. střediskové (Javorník, Žulová a Mikulovice). Ty se nadále starají o ty úplně nejmenší obecní knihovny, těch je celkem dvacet – v Bělé pod Pradědem, Bernarticích, Bílé Vodě, Černé Vodě, České Vsi, Hradci-Nové Vsi, Kobylé nad Vidnávkou, Lipové-lázních, Písečné, Širokém Brodě, Skorošicích, Staré Červené Vodě, Tomíkovcích, Uhelne, Vápenné, Velké Kraši, Velkých Kuněticích, Vidnavě, Vlčicích a Zlatých Horách).

A co dělají malé knihovny v období epidemie? Kromě bezkontaktního půjčování se většina knihoven zapojuje do nezbytné pomoci těm, kteří to potřebují nejvíce. Proto distribuují roušky nebo pomáhají seniorům s registrací k očkování.

MKZ Jeseník

Druhá sezona bez tradiční Divadelní žatvy

Milí diváci i divadelníci. V letošním dubnu mělo proběhnout velké výročí Divadelní žatvy, ta je totiž v Jeseníku již celé čtvrtstoletí! Založena byla v roce 1996 a její každoroční tradici přerušila až loňská a letošní epidemie koronaviru. U jejího vzniku stály jesenícké divadelní soubory, a to konkrétně také Ludmila Liberlová, Zdeněk Čábelka a jejich divadelní soubor Lyra. Žatva vznikla proto, aby udržela tradici místního amatérského divadla. V době vzniku Žatvy u nás působilo šestnáct amatérských souborů, které spadaly pod MKZ Jeseník a SVČ Duha. A po celá léta dělala radost místním divadelním nadšencům.

První rok Divadelní žatvy byl uspořádán jako soutěž, další roky se

již jednalo o nesoutěžní přehlídku – aby se zapojilo co nejvíce souborů z okolí, nehledě na „profesionálnost“ jejich souboru. Po prvním ročníku byl přizván do Jeseníku na víkendové dramatické kurzy pro zájemce také Saša Rychecký z ostravského divadla „Dividla“. Saša Rychecký se následně stal také poradcem a s Divadelní žatvou spolupracuje dodnes.

Na poslední přehlídce zazářilo divadlo Moravia z Vápenné s představením Limonádový Joe nebo soubor Domadlo s představením „O neuklizených hračkách“. Doufáme, že v příštím roce navážeme na úspěšnou tradici.

**Petra Fusová,
ředitelka MKZ Jeseník**

Na další ročník Divadelní žatvy si budeme muset počkat.

Foto: MKZ Jeseník

Akce

neděle 11. dubna v 19.00

YouTube MKZ Jeseník

HOVORY Z HOR / 7. díl /

Jesenický podcast, který pro vás připravila MKZ Jeseník s Vlastivědným muzeem Jesenicka a moderátorem Josefem Halamíčkem. Dvakrát měsíčně se můžete těšit na rozhovory s odborníky o zajímavých tématech týkajících se historie a přírody Jesenicka. Hostem tohoto dílu bude **Jakub Matuška**, se kterým budeme hovořit o vodních plochách Jesenicka.

Podcast naleznete na YouTube kanálu MKZ Jeseník.

neděle 25. dubna v 19.00

YouTube MKZ Jeseník

HOVORY Z HOR / 8. díl /

Jesenický podcast, který pro vás připravila MKZ Jeseník s Vlastivědným muzeem Jesenicka a moderátorem Josefem Halamíčkem. Dvakrát měsíčně se můžete těšit na rozhovory s odborníky o zajímavých tématech týkajících se historie a přírody Jesenicka. Hostem tohoto dílu bude **Pavel Macháček**, se kterým budeme hovořit o knize Zmizelá Jesenicka 2. díl: Téměř zaniklé osady.

Podcast naleznete na YouTube kanálu MKZ Jeseník.

PŘIPRAVUJEME NA KVĚTEN:

9. května HOVORY Z HOR / 9. díl /

23. května HOVORY Z HOR / 10. díl /

Výstavy

1. – 30. dubna

Katovna (I. patro)

TOMÁŠ NEUWIRTH: Z NEBE

Výstava dronových fotografií „Z nebe“ je připravena přivítat své návštěvníky hned, jak to epidemiologická situace dovolí. Aktuálně sdílíme radost nad úspěchem jejího autora, Tomáše Neuwirtha, v mezinárodních soutěžích. Snímky, které získaly přední ocenění v soutěži WORLD'S TOP 10 LANDSCAPE PHOTOGRAPHERS například Ostrov splněných přání nebo Labyrint jsou na výstavě k vidění také. Otevřeno dle otevírací doby TIC Katovna. Vstup volný.

Pořádají MKZ Jeseník ve spolupráci s Tomášem Neuwirthem.

pátek 16. dubna v 16.00

CSA přizemí (knihovna)

VERNISÁŽ FOTOSOUTĚŽE STOPA ČLOVĚKA

Vernisáž fotosoutěže amatérských fotografií, dětí i dospělých na téma: Stopa člověka. Termín vernisáže se může dle mimořádných opatření změnit, sledujte na www.duhajes.cz. Vstup volný.

Pořádá SVČ DUHA Jeseník a CSA ve spolupráci s Knihovnou Vincence Priessnitz.

Vlastivědné muzeum Jesenicka

AKTUÁLNÍ VÝSTAVY:

23. únor 2021–6. červen 2021

Hlavní výstavní sál

SOPKY V GEOLOGICKÉ MINULOSTI MORAVY A SLEZSKA

Sopky jsou známým projevem neklidného nitra naší planety a představují neodmyslitelnou součást geologických dějin Moravy a Slezska. Některé burácely na denním světle, jiné žhavě syčely na mořském dně. Nejstarší z nich byly aktivní před stovkami milionů let, nejmladší naopak otráslas Moravu a Slezskem před pouhými statisíci lety. A máme zde i krásné horniny, jež z magmatu utuhly před skoro dvěma miliardami let ve Skandinávii, odkud je k nám dosunul čtvrtohorní ledovec. O všech těchto sopkách a jejich horninách se

mnohé dozvíte na výstavě, kterou pořádá Vlastivědné muzeum Jesenicka ve spolupráci s Vlastivědným muzeem v Olomouci, Katedrou geologie Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, Muzeem a galerií v Prostějově a Ústavem geologických věd Masarykovy univerzity. Kurátor výstavy: Mgr. Martin Hanáček, Ph.D. Vstupné 60/30 Kč

23. září 2020–14. březen 2021

Galerie

BOHATSTVÍ VODY A LEDU

Zařiznutá údolí potoků s kaskádami vodopádů, podzemní krasové labyrinty, zamlžená rašeliniště, osvěžující prameny i sněhové laviny. To vše neodmyslitelně patří ke koloritu Jeseníků a Rychlebských hor. A co teprve minulost, kdy mráz trhal oblé pahorky na suť, kdy Velká kotlina hostila svůj malý ledovec a skandinávský ledovcový štít se dotýkal severních úbočí horských hřebenu... Jak voda formovala jesenickou krajinu? A jak se podílela na nezměrném bohatství rostlinných a živočišných druhů? Právě to a mnoho jiného se na výstavě dozvíte. Kurátoři výstavy: Mgr. Martin Hanáček, Ph.D., Mgr. Vojtěch Taraška. Vstupné 60/30 Kč

STÁLE EXPOZICE:

SPIRÁLA ČASU ZEMĚ

Moderní interaktivní expozice, jež se věnuje geomorfologickému vývoji Jesenicka i obecně vzniku a vývoji naší planety, vznikla díky finančnímu příspěvku Olomouckého kraje ve výši 7 milionů korun. Hlas známého umělce Arnošta Goldflama seznámí návštěvníky s řadou pozoruhodných faktů o geologických jevech tohoto kraje, k vidění jsou zajímavé modely sopky, trilobita, jeskyně či snímky z produkce BBC. Sbírkové předměty jsou prezentovány v moderním výstavním fundusu. Kromě dotykové obrazovky s doplňujícími texty a animacemi návštěvníky nepochybně zaujme fascinující model ledovce, který představuje pomyslný vrchol celé expozice. Vstupné 80/40 Kč

ČARODĚJNICKÉ PROCESY NA JESENICKU V 17. STOLETÍ

Expozice, která vznikla z prostředků Olomouckého kraje, představuje mimořádný počín po stránce odborné, technické, výtvarné, ale i stavební. Vůbec poprvé byly zpracovány dokumenty ze 17. století uložené ve vatislavských archívech, informace o procesech s údajnými čarodějnicemi jsou uvedeny do kauzálních souvislostí. Návštěvníci na své cestě do temné historie Jesenicka využívají audioprůvodce ve čtyřech jazykových mutacích. Zajímavostí expozice je tzv. fogscreen, unikátní promítací zařízení do suché mlhy, které představí nešťastný osud první oběti jesenických procesů Barbory Schmiedové. Maximální počet návštěvníků ve skupině je 12. PROSÍME O REZERVACI PŘEDEM NA TEL. 725 073 539 NEBO PROSTŘEDNICTVÍM E-MAILU info@muzeumjesenik.cz. Prohlídky probíhají každou celou hodinu kromě poledne. Vstup je zakázán dětem do 10 let. Návštěvu nedoporučujeme dětem do 13 let. Vstupné 110/55 Kč

HISTORIE A ARCHEOLOGIE JESENICKA

Ve své nynější podobě představuje Historie a archeologie Jesenicka nejstarší stálou expozici v prostorách Vodní tvrže v Jeseníku. Prezентuje výsledky bádání a archeologických výzkumů od pravěku až do 19. století. Dále přibližuje návštěvníkům, že Jesenicko neprocházel jen obdobími rozkvetu a nerušeného koloběhu života – vedle války město i okolí trápily také přírodní katastrofy jako požáry či povodně, které za sebou často zanechaly jen spoušť a zmařené lidské životy. V neposlední řadě expozice přibližuje slavnou hudební a lázeňskou minulost kraje, spatjoutu se jmény hudebního skladatele Karla Ditterse z Dittersdorfu nebo zakladatelů vodoléčby Vincenze Priessnitz a Johanna Schrotha. Vstupné 50/25 Kč

Tábory

SVČ DUHA JESENÍK

1. až 7. července

LÉTO NA BAZÉNĚ (7 až 15 let)

Příměstský plavecký tábor, probíhá v krytém bazénu v České Vsi a areálu SVČ DUHA Jeseník, vhodný pro začínající plavce i pokročilé. Děti se naučí základní techniky, potápění, skoky do vody a zahrají si spoustu her (cena 1.900 Kč).

5. až 9. července

MALÍ KUCHARČÍCI (8 až 12 let)

Příměstský tábor vhodný pro děti, které rády vaří, pomáhají v kuchyni a zajímá je gastronomie. Dopoledne budou v kuchyni připravovat svačiny a oběd, odpoledne budou tvořit, hrát hry a věnovat se klasické táborové činnosti (1.900 Kč).

12. až 16. července

TVOŘIVÝ ATELIÉR (9 až 15 let)

Příměstský tábor pro děti, které rády tvoří a objevují nové možnosti tvorby.

Každý den vyzkoušíme jinou techniku a celý tábor zakončíme vernisáží (1.900 Kč).

12. až 16. července

NA KOLE VESELE (9 až 12 let)

Příměstský tábor na Dětském dopravním hřišti Jeseník. Formou zábavných her a soutěží se děti seznámí s pravidly silničního provozu, se základními motorickými dovednostmi, s dopravními značkami, zdokonalí se v jízdě na kole na DDH i v provozu, za asistence Městské policie a Policie ČR udělají Zkoušku cyklisty, navštíví HZS Jeseník a podniknou i výlety po okolí (1.900 Kč).

19. až 23. července

HRÁTKY SE ZVÍŘÁTKY I (6 až 11 let)

Příměstský tábor zaměřený na péči o domácí mazlíčky, krátké výlety na zajímavá místa v blízkém okolí, malé tvoření, hry, soutěže. Denně od 8.00 do 16.00 (1.900 Kč).

26. až 30. července

HRÁTKY SE ZVÍŘÁTKY II PT (6 až 11 let)

Příměstský tábor zaměřený na péči o domácí mazlíčky, krátké výlety na zajímavá místa v blízkém okolí, malé tvoření, hry, soutěže. Denně od 8.00 do 16.00 (1.900 Kč).

2. až 6. srpna

SHREKOVA DOBRODRUŽSTVÍ (6 až 15 let)

Příměstský tábor, celotáborová hra Shrekova dobrodružství, výlety, hry, soutěže, výtvarné dílny, koupání (1.900 Kč).

9. až 13. srpna

FILMAŘ A FOTOGRAF (8 až 15 let)

Příměstský fotografický tábor, natáčení filmu, střih, fotografická výstava na závěr tábora. CTH Piráti z Karibiku, výlety, koupání, hry, tvoření (1.900 Kč).

16. až 20. srpna

DÍVČÍ DUHOVÁ DÍLNA (8 až 12 let)

Příměstský tábor, dopoledne tvoření – výtvarné techniky: enkaustika, malování na sklo, keramika, batika, výroba svíček, mýdel. Odpoledne výlety, hry, soutěže (2.100 Kč).

16. až 20. srpna

PUTOVÁNÍ ZA POKLADEM (8 až 12 let)

Příměstský turistický tábor, výlety na zajímavá místa v okolí Jeseníku spojené s plněním úkolů celotáborové hry, práce s busolou, soutěže, lanové centrum – denně můžeme ujít i 10 km (1.900 Kč).

23. až 27. srpna

Z POHÁDKY DO POHÁDKY (7 až 9 let)

Příměstský tábor, pohádková dopoledne se zábavnými úkoly, výtvarné techniky, výlety, soutěže, zahradní pohádkový karneval (1.900 Kč).

EDUART

Nabídka na eduarti.cz/tabory

VESELÁ VĚDA

Nabídka na www.veselaveda.cz/tabory

Dílo „Přání“ je výzvou ke hře i přemýšlení

Po velmi úspěšné světelné instalaci umělce Richarda Loskota s názvem Hvězda, která oživila prostor jesenického náměstí na několik týdnů na přelomu loňského a letošního roku, se na Masarykově náměstí prezentuje dílo Přání současného umělce a pedagoga Akademie výtvarných umění v Praze Dušana Zahoranského. Dílo tvořené zavěšenými písmeny abecedy nabízí kolemjdoucím možnost stát se nejen diváky, ale přímo také spolutvůrci jeho okamžité podoby – je totiž interaktivní.

Samotné dílo *Přání* je tvořeno dvěma mohutnými dřevěnými sloupy, mezi kterými jsou na pěti ocelových lankách vypnutých nad sebou zavěšena naddimenzovaná písmena abecedy. Písmena jsou volně pohyblivá a návštěvníci z nich mohou tvořit libovolná slova. Dílo *Přání* vzniklo původně pro pražskou ProLuku – venkovní galerii pod širým nebem. Tato výjimečná galerie po léta fungovala na místě volné parcely v Praze 10 a dnes je přestěhována o kus dále – do Bezručových sadů. Jak už to bývá ve velkých i malých městech, stojí za mnoha výjimečnými projekty ti, kteří v okolí jejich realizace žijí a svou aktivitou chtějí přispět k zlepšení konkrétního prostoru, třeba v podobě umění oživujícího městské prostředí. V Praze-Vršovicích pečuje o program ProLuky kurátorská, umělecká a produkční dvojice – Denisa Václavová a Křištof Kintera spolu s platformou Čtyři dny, spojenou především se stejnojmenným mezinárodním festivalem

současného umění 4+4 dny v pohybu. Přímo pro ProLuku tak do dneška vznikla řada uměleckých děl a instalací současného umění. *Přání* Dušana Zahoranského zde bylo vystaveno v roce 2015. Jeho pouť ale pokračovala dále a například v roce 2019 oživilo dílo jeden z centrálních prostorů pražské Fakultní nemocnice Motol.

Práce původem slovenského umělce Dušana Zahoranského lze vidět na různých místech českého i slovenského veřejného prostoru a jeho díla nalézt ve sbírkách českých i zahraničních institucí. Umělec je známý především svými prostorovými instalacemi. V mnoha z nich využívá slovo nebo pojem, převedené do vnímatelné podoby a provedené v různých materiálech. Příkladem je starší dílo *Doma*, kdy Zahoranský umístil nápis „doma“ přeložený do několika jazyků přímo do prostoru jednoho košického sídliště. Materiálem, ze kterého bylo „doma“ vytvořeno, byly kovové

Dílo *Přání*, pražská galerie ProLuka, rok 2015.

Foto: Markéta Černá

trubky, které esteticky i materiálově navazovaly na vsudypřítomné prvky sídlištního prostoru – kovové konstrukce sušáků prádla nebo kovová klepadla na koberce. „*Pojmy a slova od útlého věku determinují naše uvažování... rodným jazykem si ustanovujeme způsob abstraktního myšlení...*“ komentuje autor svůj zájem o propojení vizuální stránky díla s obsahem jednotlivých slov.

Dušan Zahoranský spolupracuje na řadě svých projektů se svou ženou, umělkyní Pavlou Scerankovou. Společně například vyhráli soutěž na podobu dětského hřiště na nábřeží říčky Loučňá v Litomyšli a tomuto městu známému kvalitní architekturou a ambiciózně vyhlašujícímu architektonické soutěže na všechny významnější stavební zakázky tak nabídli unikátní prostor využívaný místními a vyhledávaný turisty. Při navrhování hřiště se autoři inspirovali tradicí města jako místa spjatého s vážnou hudbou. Jednotlivé prvky hřiště tak odrážejí právě téma zvuku nebo hudby. V Litomyšli bylo vytvoření prostoru pro hru přímo úkolem, před kterým autoři stáli při tvorbě herních prvků. Principy hry jsou ale obsaženy i v díle *Přání*. Na Masarykově náměstí nyní máme možnost rozehrát malou městskou „hru“ – kolik a jakých slov dokážeme společně z nabízených písmen vytvořit?

Velkou část své energie věnuje Dušan Zahoranský také své peda-

gogické činnosti – spolu s Pavlou Scerankovou a asistentem Romanem Štětinou vede Ateliér intermediální tvorby II na pražské Akademii výtvarných umění. Studenty zde vedou k práci s prostorem a tvorbě ze dřeva, kovu či různých neobvyklých materiálů a jejich propojení s méně tradičními prostředky, jakými jsou video či zvuk. Současně si kladou otázky – jakou roli ve veřejném prostoru může umělkyně a umělec hrát? Jak lze bránit, kultivovat a proměňovat veřejný prostor? Dílo umístěné na Masarykově náměstí může na některé z těchto otázek nabízet konkrétní odpovědi – jaký je význam umění, co přináší každému z nás? Dokáže nás naplnit radostí? Posunout naše přemýšlení? Proměnit náš pohled na konkrétní veřejný prostor? Přimět nás k hovoru o něm se svými blízkými?

Přání bude na Masarykově náměstí umístěno do června letošního roku. K dílu jsou plánovány krátké komentáře pro veřejnost a další akce. Sledujte, prosím, webové stránky MKZ Jeseník a facebook Kultura v Jeseníku, kde budou oznámeny podrobnosti hned, jak to epidemiologická situace dovolí. Zapůjčení díla *Přání* pro Jeseník je realizováno díky laskavé bezplatné zápatkce díla jeho současným majitelem – firmou BOHEMIA-PARKET ze Sadské a díky iniciativě MKZ Jeseník.

Lucie Štůlová Vobořilová,
MKZ Jeseník

Když hřiště navrhují umělci.

Foto: Lucie Štůlová Vobořilová

Maják – Malá jarní kultura pro rodinné i dospělé publikum

Chybí vám divadlo? Kino? Výtvarmo? Kultura a hlavně nové zážitky? Pokud ano, jste tady správně. Po nucené koronavirové pauze se v dubnu kromě přírody probouzí i kulturní život, a tak pro vás v sobotu 24. dubna 2021 chystáme malé kulturní jednohubky. Program celého dne je založen na miniatuurách – krátkých divadlech pro malý, nebo dokonce rodinný počet diváků, promítání krátkých animovaných filmů a malé hravé aktivitě pro děti a jejich dospěláky. Už teď se ale děti mohou těšit na známý divadelní superkrás Hany Voříškové pro jednu rodinu s názvem Grónská písnička. A na co zve dospělé publikum? Na formu

divadla, které možná ještě nezažili, a to „intimní divadlo“ – divadlo jednoho herce na jednoho diváka či maximálně skupinu diváků do pěti osob. Intimní divadlo bylo v Jeseníku úspěšně prezentováno před dvěma lety na festivalu Im Zentrum, kdy ji představil soubor Depresivní děti touží po penězích s představením *Bordel L'Amour* – kde mohli diváci zažít jeden ze sedmnácti druhů lásky.

Více se o akci dozvíte týden před jejím konáním na facebookové stránce Kultura v Jeseníku nebo na webu mkzjes.cz, kdy budou spuštěny i rezervace, budou-li dle aktuální epidemiologické situace třeba.

MKZ Jeseník

JESENICKÝ PODCAST

HOVORY Z HOR

mkz **PODCAST** vlasti vědné muzeum jesenicka

Podcasty naleznete na YouTube kanálu MKZ Jeseník

Pole orná a plevelná aneb Kam se ztratil koukol?

Přírodovědci to mají těžké. Často podléhají fascinaci takovými organismy, z nichž normálním lidem naskakují osyčky a jež jsou u široké veřejnosti zaškutulkovány jako nepřátelé lidstva. Mezi živočichy na sebe tuto nevděčnou roli vzali jedovatí živočichové a paraziti, v rostlinné říši pak za své úhlavní nepřátele tradičně považujeme plevely.

Kolenec rolní na neobdělaném okraji pole v Lipové-lázních (duben 2020).

Zdroj: archiv autora

Zalistujete-li atlasem planých rostlin, pod heslem „plevel okoličnatý“ najdete drobnou jarní květinu z čeledi hvozdíkovitých. V obecné rovině však pojmem „plevele“ označujeme rostliny, které jsou uzpůsobené životu v polních či zahradních kulturách. Vnímáme je proto většinou jako nežádoucí potížisty, jichž je potřeba se razantně zbavit. Míra jejich škodlivosti může být různá. Všechny plevely samozřejmě představují konkurenci pěstovaným plodinám, jimž ujíždají z pomyslného talíře živin a upíjejí ze společné číše tolik potřebné vláhy. Vážnější problém představují jedovaté plevely, které mohou kontaminovat sklizeň a způsobovat otravy lidí či hospodářských zvířat. V literatuře jsou zmiňovány například otravy bílým černým, jehož semena se dříve tu a tam zatoulala do sklizně máku. Samostatnou kategorií jsou pak parazitické plevely, které doslova vysávají pěstovanou plodinu coby svého hostitele. Učebnicovým příkladem plevelného parazita je kokotice povázka. Zahořknutí mouky pak mívával v dřívějších dobách často na svědomí poloparazit černýš rolní. V tomto příspěvku bych však rád upozornil

na to, že plevely si přece jen zaslouží trochu vstřícnější pohled, a to zvláště v dnešní době. Zahrádkáři a zemědělci se po přečtení těchto řádků již možná šikují s motykami k útoku na Vodní tvrz. Avšak dejte, prosím, ještě plevelům šanci.

Hra na čteníky a plevely

Plevely jsou svým způsobem velmi pozoruhodné. Jak známo, zemědělství započalo zhruba před deseti tisíci lety v období neolitu a od této doby se píše také dějiny plevelů. Ty se rekrutovaly z druhů osídlujících rozličná přirozená stanoviště, zejména stepní trávníky či různě erodovaná místa. Na kultivovaných plochách, v porostu zemědělských plodin, nacházely tyto druhy prostředí, v němž dokázaly přežít a jemuž se dále přizpůsobovaly. S rozvojem zemědělství pak kolonizovaly nové oblasti. Jelikož do našich končin zemědělství přišlo od jihovýchodu, také řada tuzemských plevelů pochází z Blízkého východu či ze Středomoří, a představuje tak nepřívodní, byť již velmi dobře zabydlenou součást české květeny.

Vlastnosti plevelů a jejich životní strategie jsou výsledkem odvěké hry

na čteníky a zloděje: cílem plevelů (zlodějů) je přežít a zanechat po sobě potomstvo, zatímco snahou zemědělců (čteníků) je plevel vyhubit. Životní rytmus plevelů proto bývá dokonale sladěn se zemědělskými plodinami. Často jsou to jednoletky, aby stihly vyrůst, vykvést a vysemenit se ještě před sklizní. Jejich semena neklíčí všechna najednou, nýbrž zůstávají v půdě a vytvářejí tzv. semennou banku. I kdyby některý rok plevel svůj soubor s člověkem na plné čáře prohrály, v následujícím roce vyklíčí nová generace. Důmyslnou adaptací řady plevelů je přizpůsobení velikosti a hmotnosti semen pěstované plodině, díky čemuž se plevelům snáze daří propašovat svá semena do osiva. O rozsévání koukolu se ostatně dočtete v Bibli i u Aloise Jiráka. Zcela jinou strategii pak zvolil česnek viničný, jenž ukrývá své zásobní cibule hluboko v půdě, a dokáže proto v polích vytrvat i navzdory každoročnímu obdělávání.

Po celá staletí zdál se být soubor plevelů s člověkem vyrovnaný. Ke zvratu došlo až ve druhé polovině minulého století, s intenzifikací, mechanizací a chemizací zemědělství. Čištění osiva, hluboká orba a plošná aplikace herbicidů vedly k tomu, že mnohé kdysi hojné plevely se rázem ocitly na červeném seznamu ohrožených druhů. Namísto konečného vítězství nad pleveli jsme však my lidé dosáhli pouze úbytku druhové pestrosti a vyselektování plevelů rezistentních k herbicidům, které mohou být o to nebezpečnější. Naopak vzácné a ohrožené plevely se dostávají do hledáčku botaniků. Údaje o jejich rozšíření – současném i historickém – nám totiž pomáhají pochopit, jaké dopady má moderní zemědělství na naši krajinu, které zemědělské postupy jsou šetrné k přírodě a nakolik si zemědělské oblasti ještě zachovaly své přírodní bohatství.

Jesenicko zaplevelené

Loňské toulky krajinou Jesenicka mě překvapily nezvykle květnatými lemy obilných, ale i řepkových polí. S potěšením nám botanikům vlastním jsem se kochal barevnou mozaikou modrých chrp a rudých vlčích máků, z níž vyčnívaly žlutavé laty trávy s půvabným jménem chundelka metlice. V podrostu se pak krčily drobnější druhy jako bračka, prlina či drchnička – všechny shodně s výmluvným přízviskem „rolní“. Jinde zase ovládla neobdělávaný okraj pole skupina subtilních plevelů – kolenc rolní, chmerek roční a violka rolní. Ačkoliv se plevelná flóra Jesenicka může sotva rovnat třeba takové jižní Moravě, našel jsem zde také dva druhy z červeného seznamu, a sice kozlíček zubatý, blíže příbuzný salátovému polníčku, a mák polní, jenž je na první pohled k nerozeznání od máku vlčího.

V 50. letech 20. století se výzkumu plevelů na Jesenicku soustavně věnoval František Kühn, který zde zaznamenal dalších pět druhů, jež jsou dnes uvedeny na červeném seznamu, z toho dva v kategorii kriticky ohrožených. Jsou to již zmíněný koukol polní a silenka francouzská – oba druhy již zřejmě na Jesenicku vyhynuly. Z toho je zřejmé, že pestrobarevné, květnaté polní lemy, jakkoliv i dnes lahodí oku estetě, jsou již jen střípkem někdejší hojnosti polních plevelů v našem regionu. Je proto načase uzavřít s těmito odvěkými nepřáteli smír. Což neznamená úplně jim vyklidit pole – stačí jen úzký pás při jeho okraji či v rohu pozemku. I malý úhor udělá své. A ten, kdo potřebuje mít krásu i bohatství přírody vyčísleny v korunách, necht' se zajede podívat do velkého města, za kolik se prodává kytice z obyčejného polního kvítí.

Vojtěch Taraška,
biolog VMJ

Květy plevelů mohou představovat významný zdroj potravy pro motýly. Okáč pohádkový na chrpě modré (červen 2020).

Zdroj: archiv autora

Druhově bohaté společenstvo plevelů v řepkovém poli u Velkých Kunětic (květen 2020).

Zdroj: archiv autora

Pomníky Vincenzi Priessnitzovi a vznik pramenů (část II.)

(dokončení z minulého čísla)

Poválečná situace

V roce 1945 došlo na příkaz československého vedení k odstranění části původních německých nápisů na deskách pramenů. O pár měsíců později pak dochází k přejmenování většiny z nich profesorem Fialou. Pro nové návštěvníky bohužel příliš tendenčně a nesmyslně. Seznam odtesaných jmen včetně letopočtů si našťásti pečlivě zaznamenal Anton Bartussek, který mezi 29. srpnem a 28. zářím dohlížel na odstraňování.

Nový zájem o prameny vzniká až v padesátých letech, ale pouze z vědeckých důvodů. V šedesátých letech uplynulého století dochází k první moderní renovaci některých pramenů tehdejšími Československými státními lázněmi Jeseník. Ve znamení doby se využívá k přestavbě beton a žulové kvádry, vytrácí se však umělecká hodnota prameníků. Mnoho pramenů zaniká.

Moderní doba

Zajímavým počinem počátku osmdesátých let je pak výstavba přírodního solária na Jižním svahu provedená Janem Šimkem. Tato akce se totiž vymyká dlouhodobému

nezájmu o krajinu v okolí lázní a je předzvěstí blížící se renesance. Objevují se také první „pramenáři“ – Ivan Prociw nebo Vítězslav Mazura, kteří se snaží pomníky zmapovat a některé dokonce už obnovili. Mazurova práce o historii pramenů se stala podkladem pro další bádání. Na ni pak v několika dalších letech navazují Lubomír a Radim Hédlovi.

Od devadesátých let pak začaly být prameny opravovány Státními lesy ČR, lesní správou Jeseník a různými jednotlivci a skupinami (Ondřejem Trunečkem, studenty Gymnázia Jeseník, OH Brontosaurus), později také opět Lázněmi Jeseník. Gustav Krause v roce 1999 předkládá novou ucelenou historii těchto památek, navíc v návaznosti na vzpomínky krajanů. V novém miléniu pak došlo k vytvoření několika naučných stezek. Zatímco většina pramenů na lázeňské straně byla znovuobnovena, ty na jesenické straně jsou i přes občasnou snahu města z velké části stále ve velice tristním stavu.

Za popularizací tématu stojí mimo jiné Jiří Glabazňa, lázeňský průvodce, který se aktivně již přes desetiletí zapojuje do obnovy okolí lázní a své zkušenosti předává pacientům a turis-

Obnova Pražského pramene v červenci 2005. Foto: Hnutí Brontosaurus Jeseníky

tům. Ale také Tomáš Hradil, iniciátor programu Správce pramenů, kdy se o opravené nebo zachovalé prameny dlouhodobě starají dobrovolníci, kteří ke „svému“ pramenu pravidelně dochází a pečují o něj. V roce 2018 pak vzniká tzv. Rada pramenů, která má za úkol sjednocení jednotlivých činností dobrovolníků, ale i majitelů pozemků a vytvoření dlouhodobé vize a především udržitelnosti s ohledem na údržbu pramenů a okolních stezek a případnou výstavbu nových prvků.

Institucionalizace má celý projekt oficiálně zaštitit, ale bez toho, aby se zapojilo více dalších lidí, kteří by

pomohli celý proces dále rozvíjet, ať už v terénu jako správcové památek nebo jakoukoliv jinou podporou, nebude mít toto Priessnitzovo dědictví trvalejší přesah. Případní zájemci proto neváhejte kontaktovat spravce.pamatek@mjjes.cz.

Děkujeme také všem, kteří se do tohoto velkolepého příběhu spojeného s prameny zapojili a nenechali jej zapadnout v kolotoči všednosti. Věříme, že vám i nadále vydrží dost sil! Další informace o jesenických pramenech a památkách najdete na webu www.jesenickeprameny.cz.

Atlas jesenických pramenů

Jak na výsadbu stromů na vlastním pozemku?

Foto: Tomáš Neuwirth

Plánujete sázet stromy? Poradíme vám, jak začít a na co si dát při výsadbě pozor.

Ještě před výsadbou byste si měli ujasnit řadu věcí, například, k čemu má daný pozemek sloužit a jak moc se o něj a o zeleň plánujete starat. Představte si, jaký bude strom v dospělosti i jaký bude mít vliv na své okolí. Každá dřevina má totiž specifické nároky. Některé preferují vyšší vlhkost, jiné jsou suchomilné, či světlomilné. To vše je při navrhování potřeba zohlednit.

Pozor na invazivní a jedovaté druhy

Pokud se na pozemku pohybuji děti, neměli byste zde vysazovat jedovaté druhy, konkrétně třeba tis. Zvýšenou pozornost výběru druhů by měli věnovat také alergici. Pyly lísky, brízy, olše, či vrby jsou silné alergeny a na jaře by si zahrady moc neužili. Zamyslet byste se měli i nad tím, zda se výsadba do daného místa hodí z širšího kontextu. Například akát, který pochází ze Severní Ameriky, se v podmínkách České republiky velmi dobře šíří a vytla-

čuje původní druhy. Sázet do krajiny nepůvodní druhy je tedy nevhodné.

Souhlas souseda (ne)třeba

Při plánování výsadby musíte dbát také na to, aby byly dodrženy všechny zákonné povinnosti. Občanský zákoník říká: „Nestanoví-li jiný právní předpis nebo neplyne-li z místních zvyklostí něco jiného, platí pro stromy dorůstající obvykle výšky přesahující 3 metry jako přípustná vzdálenost od společné hranice pozemků 3 metry a pro ostatní stromy 1,5 metru.“ Z toho vyplývá, že váš pozemek musí být dostatečně široký, aby nebyla tato povinnost porušena. Případně si musíte zajistit souhlas vlastníků okolních pozemků.

Jak na výsadbu ve velkém

Příprava výsadby ve větším měřítku vyžaduje peníze a čas. Ucelené informace o tom, co organizace takové výsadby obnáší, včetně odkazů na finanční zdroje, najdete na webu sazimebudoucnost.cz. Tam si můžete stáhnout i podrobné manuály, jak stromy sázet a jak o ně po výsadbě pečovat. Na webu najdete také informace o možnostech finanční podpory.

Každý strom se počítá

Vysazené stromy je dobré evidovat. K tomu slouží centrální registr stromů

na webu *Sázíme budoucnost*. Zaregistrovat do něj výsadbu může každý, kdo od roku 2019 vysadil stromy mimo les. Po zaregistrování se strom přidá na interaktivní mapu a započítá se mezi nové stromy vysazené v naší krajině a v obcích.

Díky tomu získáváme unikátní přehled o druzích a počtech stromů

vysazených v ČR a můžeme měřit dopad společného úsilí všech, kdo sází stromy. Na celonárodní úrovni neexistují žádné souhrnné přehledy o kácení a sázení stromů. Registrace nově vysazených stromů je z tohoto důvodu velmi důležitá.

Anna Poledňáková,
Nadace partnerství

U některých sportů lze soutěžit i v době koronavirové

Jesenický sportovní tanec získal úspěchy na online soutěžích. Veronika Svobodová a Karolína Kuhnová se umístily v cha-che na druhém a rumbě na třetím místě v rámci

Czech Open Cup Online. Na Prague Dance Festival Online 2021 pak vybojovaly druhé místo v tancích samba, rumba a cha-cha.

Jaroslav Kavický

Foto: Klub sportovního tance Jesenícka

Pokud lezete, užívejte si každou minutu, říká David Migal předseda klubu jesenických horolezců

Lezení nepatří mezi tradiční, masové sporty, ale stejně jako například běh či plavání se řadí mezi aktivity, které člověk dělá od pradávna. O tom, kam se tento sport posunul za poslední roky a jak se mu daří v Jeseníku, jsme si popovídali s Davidem Migalem, předsedou klubu HOROLEZCI Jeseník.

Lezení bychom nezařadili mezi nejrozšířenější sporty, přesto si jej mnoho místních mohlo vyzkoušet v hodinách tělesné výchovy či v lezeckém kroužku v tělocvičně místního gymnázia. Jak jste se k lezení dostal vy?

Na vysoké škole v Praze jsme v rámci předmětu „Sport v přírodě“ měli kurz, kde bylo i lezení. Zde jsem si k tomu čuchnul a pak už to bez něj nešlo vydržet. V té době jsem ještě hodně aktivně hrál basketbal, který ale nakonec úplně ustoupil, a každá volná chvíle již patří lezení.

Pokud někdo z našich čtenářů nikdy neviděl lezce v akci, minimálně si vybaví film „Jak dostat tatínka do polepšovny“. Je to samozřejmě určitým způsobem pohádka, ale vykresluje lezení tak, že je postaveno především na dobrodružné povaze, kamarádství, důvěře a společném zdolávání překážek. Je toto reálný obraz tohoto sportu dnešní doby?

Pořád zde tyto vlastnosti hrají důležitou roli. Máme tu ovšem dva směry. Ten tradiční, kde se člověk pohybuje hlavně v přírodě a na skalách s prožitky podobnými jako ve zmíněném filmu. Druhým je sportovní lezení, při kterém už jde o sportovní alchymii a dřinu. Já se snažím u svých svěřenců propojit obojí dohromady, aby pro ně lezení nebylo jen pouhým sportem, ale opravdovým životním stylem.

Sportovní lezení se dostalo na olympijské hry v Tokiu, to je velký úspěch pro tento sport. Co mohou

olympijské hry přinést pro budoucí rozvoj lezení?

Přelomem bylo právě to, že se před pěti lety rozhodlo o zařazení lezení na tokijské hry. Rozběhlo se něco, co už nyní nelze zastavit a tento sport skáče milovými kroky kupředu. Mění se forma samotného lezení, vylepšují se chyty, více se podporuje talentovaná mládež a pečují se také o rozvoj trenérů. V této době se zároveň prohloubil rozdíl mezi lezením jako sportem a horolezením v horách a velehorách. Přesto si myslím, že i pro horolezení to bude do budoucna velký posun vpřed.

Podívejme se na odbornější stránku tohoto sportu, ono totiž není lezení jako lezení. Jaké jsou jeho odvětví, případně v jakých disciplínách se soutěží?

V Tokiu se bude bojovat pouze o jednu sadu medailí, a to v trojkominci tří rozdílných disciplín. Už to je trochu paskvil, který byl na začátku hodně kritizován. První je lezení na rychlost po patnácti metry dlouhé stěně v mírném převisu na standardní cestě, která se nemění. Ti nejrychlejší muži to zvládnou za necelých šest sekund a ženy okolo sedmi sekund. A věřte mi, že to je opravdu kalup. Další je bouldering. Tato disciplína je dnes plná dynamických skoků a přeběhů kombinovaných s vyvažovacími prvky, ale nechybí ani převislé silové pasáže. Během soutěže budou muset lezci zvládnout tři různé bouldry na čtyři metry vysoké stěně. Za mě je to určitě divácky nejzajímavější část olympijského lezení. Královnu

David Migal (dole vlevo) se svými svěřenci.

Foto: HOROLEZCI Jeseník

sportovního lezení je obtížnost. Ta je zařazena jako poslední. Na převislém profilu vysokém okolo patnácti metrů je postavena cesta, kterou závodníci musí zvládnout za šest minut. Takhle nějak bude vypadat finále v Tokiu, kde se představí ti nejlepší.

Když se zeptám konkrétně na sportovní lezení, je drahým sportem? Jaké vybavení potřebuje lezec – začátečník?

Pokud si člověk zajde na komerční stěnu ve velkém městě, nic nepotřebuje, protože mu to tam vše půjčí. Jedná se o sedák, lezečky, lano, jističí set a pytlík s magnéziem, to vyjde na cca dvě stě padesát korun. Když si to chcete jen zkusit, tak to určitě doporučuji. Cena za zakoupení takového setu je totiž okolo tří tisíc korun. Co ovšem nesmíte vynechat je hodina s instruktorem. Lezení je relativně bezpečný sport, ale musíte umět vše správně. I náš klub vypisuje každoročně kurzy lezení jak na umělé stěně, tak ve skalních terénech. Vše můžete najít na stránkách hojesenik.cz. V rámci tohoto kurzu vám veškeré vybavení půjčíme a odnesete si ty správné základy od certifikovaných instruktorů. A když si potom lezení zamilujete a budete chtít lézt v horách, počítejte s tím, že se výbava vyšplhá do desítek tisíců.

Jak si na tom stojí jesenická mládež v porovnání se zbytkem republiky?

Co se týká boulderingu a lezení na obtížnost, patříme k širší špičce, která se pravidelně umísťuje ve finále Českého poháru mládeže. Do finále každého závodu se dostane jen osm nejlepších. V loňském roce se dokonce dva naši svěřenci umístili v celkovém pořadí na hezkém šestém místě ve svých kategoriích. Byla to Mía Migalová (kategorie U12) a Matěj Braun (kategorie U14). Tím se také probojovali do nominace mezi talentovanou mládež v rámci sportovních středisek

mládeže pod hlavičkou Českého horolezeckého svazu. Kromě toho se snažíme pracovat i se staršími, třeba v rámci Gymnázia Jeseník rozvíjíme talenty v oboru sportovní příprava se zaměřením na sportovní lezení. Zde se nejlépe v kategorii do 18 let umístila Gabriela Čermáková na desátém místě.

Více než dvacet let pořádáte v jesenické hale závody Jeseník Cup. Jak se ročníky vyvíjely?

Závody v mládežnických kategoriích pořádáme už od roku 1994. Organizace se nám daří tak, že v roce 2018 si nás Český horolezecký svaz vybral jako pořadatele pro finále Českého poháru mládeže do 14 let. V roce 2019 jsme u nás dokonce pořádali Český pohár v boulderingu pro všechny dospělé i dětské kategorie. Myslím, že díky naší základně členů jsme schopni něco takového dělat a hostit republikovou špičku.

Jak vás zasáhla aktuální koronavirová situace, která trvá již více než rok?

To, co se teď děje, devastuje celý sportovní život. Ztratili jsme kontakt se všemi dětmi v našich lezeckých kroužcích a se závodními dětmi můžeme trénovat maximálně a pouze venku. To, o co jsme se snažili a co jsme dokázali za více než deset let, se během jednoho roku zhroutilo a bude se jen těžko obnovovat. A jelikož daná situace stále trvá, je vše ještě děsivější.

Co byste závěrem vzkázal fanouškům lezení v Jeseníku?

Pokud lezete, užívejte si každou minutu. Ať je to na stěně, ve skalách či na horách. Pokud si chcete lezení vyzkoušet, zavolejte, napište nebo dorazte za námi na stěnu. Všechny informace najdete na www.hojesenik.cz.

**Za rozhovor děkuje
Jan Mrosek**

Lezení v přírodě - na Čertových kamenech.

Foto: HOROLEZCI Jeseník